

I./2025

BOŽJA LJUBEZEN IN PRAVIČNOST
Pomožna snov za učitelje v sobotni šoli

Ljubljana 2025

1. VELIKODUŠNA BOŽJA LJUBEZEN

Ključna besedila: Oz 14,4; Jn 17,24; Mt 22,1-14; Jn 10,17.18

Splošni pregled

Bog ljubi vsakogar bolj, kot si je mogoče predstavljati. Njegova ljubezen je povsem radodarna in usmiljena in Bog se po svoji volji odloča za razodetje svoje požrtvovalne ljubezni. Tudi ko so ljudje nezvesti.

Tema tega tedna poudarja tri glavne teme:

1. **Bog nas ne ljubi, ker bi nas moral ljubiti.** Njegova ljubezen je osrednjega pomena za razumevanje njegovega odnosa do človeštva. Božanska ljubezen je izraz spontane in obilne Božje dobrohotnosti. Njegova ljubezen ni povzročena ali nujna zaradi kakršnega koli našega dejanja ali zaradi kakršnega koli človeškega potenciala. Bog izkazuje svojo ljubezen, ne da bi kaj pričakoval v zameno. Ljubi vsakega človeka in to počne svobodno, kot v primeru Ozeja, Izraela in nas.

2. **Obsega Božje ljubezni ni mogoče izračunati.** Božja ljubezen ne temelji na vzročnih pogojih. Prostovoljno se je daroval za nas, njegova nenehna in neomajna ljubezen pa še popolneje razkriva njegovo usmiljenje. Njegova ljubezen presega vsa pričakovanja, saj brezplačno podeljuje milost, usmiljenje in sočutje tudi tistim, ki si tega sploh ne zaslužijo.

3. **Božji ljubezni se je mogoče upreti.** Bog nam ponuja najpopolnejše razodetje svoje razdajajoče ljubezni, vendar ne določa vnaprej, kako se bodo ljudje nanjo odzvali. Njegova ljubezen ni dominantna ali prisilna, temveč nam ponuja svobodo, da jo sprejmemo ali se ji upremo.

Božja ljubezen presega vsako človeško pričakovanje in nam brezplačno zagotavlja milost, usmiljenje ter sočutje celo ljudem, ki si to najmanj zaslužijo. Kako to dožemanje Božje ljubezni spremeni naš odnos do ljudi v naši bližini, ki niso naredili ničesar, da bi si zaslužili naše sočutje?

Razlaga

1. Bog ne ljubi zaradi potrebe

Svoboda je ključna značilnost Božje ljubezni. Njegova ljubezen ni posledica nečesa drugega. V razmerju vzroka in posledice je posledica nujna posledica vzroka.

Božja ljubezen je izjemno prostovoljna in je ne opredeljuje logika nujnosti vzroka in posledice. Ta misel je podrobneje predstavljena v izkušnji Ozeja in njegove nezveste žene. Iz njune zgodbe bomo videli, se pojavita zamisli, da Božja ljubezen ne pomeni nujnost stvarjenja in da Božja ljubezen svobodno daje.

Ozej in svoboda Božje ljubezni: Ozej 14,4 povezuje Božje obljubljeni ozdravljenje Izraelove nezvestobe z Božjo obljubo, da bo svoje ljudstvo svobodno ljubil. Ta obljuba ponavlja usmiljeno obnovo Božjega odpadlega ljudstva, ki se nakazuje v Oz 2,14-23 in ki jo

ponazarja Ozejev usmiljen odnos do njegove nezveste žene (Oz 3,1-5). Primerjava z Ozejevo biografsko izkušnjo nakazuje, da je Božja ljubezen popolnoma velikodušna.

»To je ljubezen, ki si je ni mogoče zaslužiti— kaj bi Izrael lahko predložil Jahveju kot sprejemljivo plačilo?« Namesto tega hebrejski izraz *nedabash*, ki poudarja, da bo Bog Izrael ljubil *neodvisno*, izraža idejo »prostovoljne daritve ali 'daritve iz velikodušnosti'« (Douglas Stuart, »Hosea-Jona«, Word Biblical Commentary (Dallas: Word, Incorporated, 1987), zv. 31, str. 215). Zato Božja ljubezen ni posledica ali nujna zaradi katerega koli Izraelovega dejanja. Nasprotno, je izraz njegove svobode in zato povsem prostovoljna. Pravzaprav se zdi, da jezik o božanskem ozdravljenju v Oz 14,4 (glej tudi Oz 5,13; Oz 6,1; Oz 7,1; Oz 11,3) poudarja prostovoljno naravo Božje ljubezni, saj Izrael z lastnim trdom ne more postati zvest. Tako prostovoljna narava te ljubezni pomeni, da si bitja, ki jih Bog ljubi, tega resnično ne zaslužijo.

Božja ljubezen in stvarstvo. Misel, da je za ljubezen potreben odnos z drugim, bi pomenila, da mora Bog ustvariti bitja, da bi postal ljubeč Bog. Torej bi bilo stvarstvo potrebno za Božjo ljubezen. Sveto pismo ne podpira te zamisli, ampak poudarja Božjo svobodo in avtonomijo. Bog ne potrebuje ničesar od svojih bitij (Apd 17,25). Božanska ljubezen je večno obstajala že pred stvarjenjem vesolja, kar je Jezus poudaril, ko je izjavil, da ga je Oče ljubil »pred začetkom sveta« (Jn 17,24). Tako stvarjenje sveta ni bilo nujno za obstoj Božje ljubezni. Nasprotno, stvarjenje je bilo božanska prostovoljna dejavnost, ki je bila posledica svobode njegove večne prekipevajoče ljubezni.

Božja ljubezen daje brezplačno. Jezusova smrt na križu je bila prostovoljna daritev ljubezni, žrtev. Jezus ni bil zgolj žrtev nasilne usmrtitve. Kot je poudaril sam: »Jaz dam svoje življenje. . . Nihče mi ga ne jemlje, ampak ga dajem sam od sebe'.« (Jn 10,17.18) Podobno Pavel pojasnjuje, da ga je Kristus »ljubil in daroval samega sebe zame« (Gal 2,20). Jezusovo križanje torej ni bila nuja, ki bi jo uokvirilo hudobno ravnanje njegovih rabljev, ampak se je On sam prostovoljno daroval kot izredna, posebna manifestacija svobode božanske ljubezni.

2. Obsega Božje ljubezni se ne da izmeriti (z Božjo ljubeznijo ne smemo kalkulirati)

To, da Božja ljubezen ne sledi logiki vzroka in posledice, pomeni, da naj ne bi kalkulirali z njo. Če bi to počeli, bi nas to nekako pripeljalo do določenega domnevno razumnega pričakovanja. Dva primera prošnje Bogu v Mojzesovih knjigah ponazarjata težavo takšne domneve.

Prvi primer je Abrahamova prošnja (1 Mz 18,23-33) v okviru božanske sodbe, napovedane za Sodomo in Gomoro (1 Mz 18,20). Abraham se sprva sklicuje na Božjo pravičnost in sprašuje, ali bi Bog dejansko uničil mesto, če bi bilo v njem petdeset pravičnih (1 Mz 18,24.25). Verjetno se je število petdeset Abrahamu v njegovem sklicevanju na božansko pravičnost zdelo razumno število. Ker pa se to število v nadaljevanju Abrahamove prošnje postopoma zmanjšuje s petdeset na petinštirideset (1 Mz 18,28), s petinštirideset na štirideset (1 Mz 18,29), s štirideset na trideset (1 Mz 18,30), s trideset na dvajset (1 Mz 18,31) in z dvajset na deset (1 Mz 18,32), se ne sklicuje več na božansko pravico, temveč na Božje usmiljenje (1 Mz 18,27.30.32). Zdi se, da bi bilo petdeset razumno za pravičnost, deset pa daleč presega pravično pričakovanje. Če na začetku Abrahamove prošnje dobimo vtis, da Abraham poskuša prepričati Boga, naj bo pravičen in usmiljen, nam dialog kasneje razkrije, da nikakor ne gre za to. Postopek priprošnje dejansko razkrije, da je Božje ljubeče usmiljenje večje, kot bi ga lahko razumno pričakovali ali nanj računali.

Drugi primer je Mojzesovo posredovanje v imenu Izraelcev na Sinaju. Gotovo je naš prvi vtis pri branju tega besedila, da je Mojzes skušal prepričati Boga, naj bo do njih usmiljen (2 Mz 32,11do 14.31-33). Vendar ni bilo tako. Vrhunec interakcije med Mojzesom in Gospodom je razodetje božanske slave, ki je izjemna manifestacija Božje ljubezni (2 Mz 34,6.7). Poleg potrditve božanske svobode, da je usmiljen do tistih, ki si očitno ne zaslužijo Božje ljubezni (2 Mz 33,19), ostra asimetrična primerjava med »ohranja dobroto tisočem« , in »obiskuje krivdo ... do tretjega in četrtega rodu« (2 Mz 34,7) nakazuje, da obsega Božje ljubezni navsezadnje ni mogoče izračunati ali izmeriti, in to še bolj poudarja svobodo njegove ljubezni.

3. Božji ljubezni se je mogoče upreti

Svoboda božanske ljubezni pomeni tudi, da ta ne določa vnaprej odziva človeštva na to ljubezen. Božja ljubezen je v bistvu prostovoljna in ne vključuje logike vzroka in posledice. V svojem žalovanju nad Jeruzalemom Jezus žalostno razkrije neizpolnjene želje glede odrešenja njegovih otrok. Poudarja, »kolikokrat« je »hotel zbrati« svoje »otroke, kakor koklja zbere svoja piščeta pod peruti, a [oni] niso hoteli« (Mt 23,37). Grški glagol *thelo* je v tem besedilu uporabljen dvakrat, a različno. Prvič je z njim opisana Kristusova volja glede tistih, ki jih je želel rešiti, drugi primer pa nakazuje, da Izraelci niso delili iste želje. Zato to, kar ponuja božanska ljubezen, ne določa ljubezenskega odziva tistih, katerim je ponudba namenjena. Ker ta ljubeča želja ni vzajemna, se, žal, ne more uresničiti.

Drugi svetopisemski primer upiranja božanski ljubezni najdemo v priliki o svatbi, na katero so mnogi povabljeni, a zavrnejo povabilo (Mt 22,3). Potem se povabi še druge, ki res pridejo na poroko (Mt 22,9.10). Vendar je tudi med tistimi, ki pridejo, nekdo, »ki ni imel poročnega oblačila« (Mt 22,11). Zaključek prilike poudarja, da je »veliko poklicanih, a malo izbranih« (Mt 22,14). V tej priliki o »nebeškem kraljestvu« (Mt 22,2) izbranost ne odraža zamisli o deterministični božanski izbiri (predestinaciji), temveč je povezana s človekovim sprejetjem ali zavrnitvijo Božjega povabila. Z drugimi besedami: »Mnogi so povabljeni, a nekateri nočejo priti, drugi, ki pridejo, pa se nočejo podrediti normam kraljestva in so zato zavrnjeni. Tisti, ki ostanejo, se imenujejo 'izbrani'«.« (D. A. Carson, Matej, The Expositor's Bible Commentary: (Grand Rapids, MI: Zondervan, 1984), str. 457.) Tako je naša zmožnost izbire še en pokazatelj svobode Božje ljubezni, ki je odprta za resnično svobodne odzive sprejemanja ali upiranja. Povabljeni smo, da jo svobodno sprejmemo.

Uporaba

Na podlagi zgoraj omenjenega pogleda na svobodo Božje ljubezni se pogovarjajte o naslednjih vprašanjih:

1. Kako nas razumevanje, da Božja ljubezen ni posledica naših dejanj, približa Bogu? Navedite vsaj en praktičen primer.
2. Katere vidike fascinantne predstave, da Božja ljubezen presega ves razum, saj svobodno izkazuje sočutje tudi ljudem, ki si tega ne zaslužijo, bi lahko uporabili v pogovorih z neverniki?
3. Kako se lahko, na žalost, upiramo Božji ljubezni?
4. Glede na to, da Božja ljubezen ne uporablja prisile, česa bi se morali naučiti iz te ljubezni, ko razmišljamo o načinih, kako bi kot kristjani lahko bolj pristno ljubili druge?

2. ZAVEZNA LJUBEZEN

Ključna besedila: Jn 14,23; 5 Mz 7,9; Ps 145,9, Ezk 33,11; Mt 18,23-25; 2 Pt 3,9; Jud 21.

Splošni pregled

Božja ljubezen je globoko odnosna. Ljubeč in intimen odnos z Bogom ne more obstajati brez človeškega odziva na njegovo ljubečo dobrohotnost.

Lekcija tega tedna se osredotoči na tri ključne zamisli:

1. Božja ljubezen je brezpogojna. Bog ljubi vsakogar in želi vzpostaviti medsebojno zavezujoč odnos. Izkazovanje njegove ljubezni ni odvisno od človeških dejanj in ni omejeno na določeno vrsto ljudi. V vsakem človeku vidi vrednost in ga ima za predmet svojih dobrohotnih blagoslovov.

2. Božja ljubezen želi vzpostaviti pogojen odnos. Bog je univerzalen in brezpogojen, vendar želi vzpostaviti poseben in intimen odnos s človeškimi bitji, kar pomeni pogojenost. To pomeni, da pričakuje odziv na ljubezen, ki jo prejmejo od njega, ustrezno spontano ljubezen v obliki poslušnosti in zvestobe.

3. Božja ljubezen naj bi se odražala v človeških odnosih. Bog si vsesplošno prizadeva za odnos vzajemne ljubezni; nadaljevanje intimnega odnosa predpostavlja ustrezen človeški odziv. Človeška stran ljubezni, ki ohranja zavezo, vključuje izpolnjevanje Božjih zapovedi ter ljubezen do ljudi, kar so človeške dejavnosti, ki jih krepi Božja ljubezen.

Bog si želi imeti z ljudmi ljubeč odnos, vendar ta odnos od nas zahteva pristen odziv in poslušnost. Razred prosite, naj v tišini razmislijo, kaj ogroža njihov odnos z Bogom (in z drugimi), ki temelji na zavezi ljubezni.

Razlaga

1. Božja ljubezen je brezpogojna

Psalm 145,8.9 poudarja izjemno in vseobsegajočo resničnost Božje ljubezni: »Milostljiv in usmiljen je Gospod, počasen v jezi in velik v dobroti. Gospod je dober do vsakega, njegovo usmiljenje je nad vsemi njegovimi deli.« Ideja ljubezni je v tem besedilu zapisana v smislu milosti, sočutja, potrpežljivosti, usmiljenja in dobrote. Ta seznam je odmev razodetja Božje slave in značaja Mojzesu v 2 Mz 34,6. V Ps 145,8 je hebrejski izraz *khesed*, ki se pojavlja tudi v 2 Mz 34,6, preveden kot »usmiljenje«, v več drugih različicah pa je preveden kot ljubezen. Izraz *khesed* izraža zvestobo, dobroto in milost (Ludwig Koehler et al., *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*. Leiden: Brill, 1994-2000, str. 336, 337) in spada v semantično domeno (zveste/verne) ljubezni (James Swanson, *Dictionary of Biblical Languages with Semantic Domains: Hebrew [Old Testament]* [Oak Harbor: Logos Research Systems, Inc., 1997]).

Vseobsegajoča resničnost Božje ljubezni je natančneje poudarjena v Psalmu 145,9, ki poudarja, da je »Gospod dober do vsakega«. Univerzalni delokrog božanske dobrote, naveden v tej vrstici, posredno nakazuje, da je Božja ljubezen brezpogojna; to pomeni, da ni odvisna od človekovih dejanj ali odzivov. V Psalmu 145 je univerzalni jezik uporabljen v 12. vrstici za opis »človeških sinov«, ki naj bi slišali za čudovita Božja dejanja. Poleg tega Psalm 145,15 prikazuje »oči vseh«, ki s pričakovanjem gledajo na Gospoda in od njega prejemajo »hrano ob pravem času«. Nato Psalm 145,16 dodaja: »Odpiraš svojo roko in tešiš željo vsemu živemu«. Nazadnje se psalm konča s splošnim povabilom, po katerem naj »vse meso naj slavi njegovo sveto ime na veke vekov« (Ps 145,21). Ta univerzalni jezik osvetli vseobsegajočo resničnost Božje ljubezni in njeno brezpogojno naravo, saj so vsa bitja prejemniki njegovih dobrohotnih blagoslovov.

Ta slika brezpogojne Božje ljubezni je združljiva z zamisljivo, da Gospod nima »veselja nad krivičneževno smrtjo, marveč da se krivični spreobrne od svoje poti in živi« (Ezk 33,11). Isto se potrди v 2 Pt 3,9, kjer piše, da Bog »noče, da bi se kdo pogubil, temveč da bi vsi dosegli spreobrnjenje«. V 1 Tim 2,4 piše, da Bog: »hoče, da bi se vsi ljudje rešili in prišli do spoznanja resnice«.

2. Božja ljubezen želi vzpostaviti pogojni odnos

Čeprav Ps 145 poudarja vseobsegajočo in brezpogojno resničnost Božje ljubezni, psalm prav tako razlikuje med zvestimi (Ps 145,10.11) in hudobnimi (Ps 145,20) ljudmi. Poleg tega poglavje poudarja bolj specifičen in pogojen odnos Boga s tistimi, ki ga iščejo in mu služijo. »Gospod je blizu vsem, ki ga kličejo, vsem, ki ga kličejo v zvestobi. Izpolni željo svojih častilcev, usliši njihovo klicanje in jih reši.« (Ps 145,18.19) Zanimivo je, da je v Ps 145,20 ključna razlika med zvestimi in hudobnimi v tem, da prva skupina ljubi Gospoda: »Gospod varuje vse, ki ga ljubijo, vse krivičnike pa bo pokončal.« To razlikovanje nakazuje, da medtem ko je Božja ljubeča dobrohotnost univerzalna in brezpogojna, Bog želi imeti ljubeč odnos z vsakim posamezno, ta odnos pa pomeni pogojenost; to pomeni, da ga ni mogoče vzpostaviti brez ljubečega človeškega odziva na Božjo ljubezen. Vsekakor je Božja dobrohotna ljubezen brezpogojna in vseobsegajoča. Toda ljubeč odnos z njim je pogojen, saj ljubeč odnos ne more resnično obstajati, če se človeška bitja na ljubezen, ki so jo prejeli od Boga, ne odzovejo z ljubeznijo. Z drugimi besedami, pristen ljubeč odnos vključuje določeno stopnjo vzajemnosti.

Ta zamisel o določeni meri vzajemnosti v pristnem ljubečem odnosu je ključna za razumevanje Božjega zaveznega odnosa z njegovim ljudstvom. Prvič, ta zaveza temelji na brezpogojni Božji ljubezni. Kot je poudarjeno v 5 Mz 7,6-8 o Izraelu: »Gospod se ni nagnil k vam in vas izbral zato, ker bi bili številnejši od vseh drugih ljudstev, saj ste najmanjši izmed vseh, temveč zato, ker vas Gospod ljubi.« Čeprav Božja ljubezen ne temelji na tem, kaj Izrael je ali kaj dela, pa zavezni odnos med Bogom in Izraelom zahteva določeno raven ljubeče vzajemnosti kot odgovor na Božjo ljubezen. Bog vsekakor izpolnjuje svojo zavezo z zvestobo in usmiljenjem. Ustrezen odziv ljudstva je, da ljubi Boga in izpolnjuje njegove zapovedi. Kot je poudarjeno v 5 Mz 7,9, je Bog »zvest« in »ohranja zavezo in dobroto tistim, ki ga ljubijo in izpolnjujejo njegove zapovedi, do tisočega rodu«.

3. Božja ljubezen naj bi se odražala v človeških odnosih

Če je odnos z našim ljubečim Bogom (ne sama Božja ljubezen, ki je večna [Jer 31,3]) pogojen, ga lahko napravimo, če upoštevamo človeški del odnosa. Oz 9,15 na primer poudarja, da zaradi zla in hudobije Izraela njihov ljubeči odnos z Bogom ne obstaja več. Podobna misel

se pojavi tudi v Jeremijevi knjigi 16,5. V Rim 11,22 je poudarjena misel, da je nadaljevanje ljubečega odnosa z Bogom odvisno od ljudi, ki naj bi »vztrajali v njegovi dobroti«. S tega splošnega vidika Juda 21 poziva vernike, naj se ohranijo v Božji ljubezni. Ljubeč odnos z Bogom pomeni, da naj bi ljudje izpolnjevali njegove zapovedi (Jn 14,21) in se ljubili med seboj (1 Jn 4,7). Te stvari niso zgolj človeška dejanja, ampak so dejansko človeška dejavnost, ki jo krepi ljubezen Boga, ki nas je prvi ljubil (1 Jn 4,19; primerjaj z 1 Jn 4,7).

Prilika o služabniku, ki ni odpustil (Mt 18,23-35) nakazuje, da je Božji ljubeči odnos z nami lahko izgubljen, če se njegova ljubezen, ki nam je bila najprej ponujena, ne odraža v naših odnosih z drugimi. Prilika primerja gospodarjevo usmiljeno dejanje odpuščanja služabniku s presenetljivim pomanjkanjem usmiljenja in odpuščanja (veliko manjšega prestopka) tega istega služabnika do sodelavca. Glede na protislovnost te primerjave Jezus uči, da je Božje ljubeče odpuščanje, ki je na prvem mestu, pogojeno z našim odpuščanjem drugim. Z drugimi besedami, ljubeči odnos z Bogom naj bi se pogojno odražal v človeških odnosih (glej Jn 15,12; 1 Jn 3,16; Jn 4,7-12). V nasprotnem primeru bo naš ljubeči odnos z Bogom izgubljen. Te žalostne možnosti ne smemo razumeti kot hladno pogojenost z Božje strani, temveč kot resno pomanjkanje razumevanja globine Božjega ljubečega usmiljenja s strani ljudi. Kot poudarja Lk 7,47, se občutek, koliko nam je Bog odpustil, opazi v naših izrazih ljubezni. Če torej drugim ne izražamo ljubezni, nismo zares razumeli in dovolj cenili globine Božje ljubezni do nas.

Uporaba

Bog brezpogojno ljubi vsakogar. Ko sprejmemo njegovo ljubezen in se nanjo odzovemo v smislu omogočanja ljubečega odnosa z njim, začutimo kot praktični učinek našega ljubečega odnosa z Bogom tudi željo po vzpostavitvi ljubečih odnosov z drugimi. Zato Bog svojih bitij ne obdaruje le s svojo ljubeznijo, temveč jim tudi dopušča, da se svobodno odzivajo (pozitivno ali negativno) na njegovo ljubezen, in je pripravljen vsakemu človeku omogočiti, da izraža ljubezen do njega in drugih. Na podlagi te zamisli razpravljajte o naslednjih vprašanjih:

1. Kako lahko brezpogojno pokažemo ljubezen in spoštovanje do vsakega človeka ne glede na družbeni položaj, individualne značilnosti ali osebne dosežke?

2. Pomislite na zgodbo, ki ponazarja razliko med brezpogojno ljubeznijo in pogojenim ljubezenskim odnosom. Kako ta primer ponazarja pojma brezpogojnosti in pogojenosti pri naši razlagi Božje ljubezni in njegovega ljubečega odnosa z nami?

3. Naš ljubeči odnos z Bogom nas vodi k temu, da si želimo in z veseljem delamo dobro drugim, kar je v nasprotju z ravnodušnostjo do potreb drugih ljudi. Kako naš odnos z Bogom spreminja naše vedenje in ravnanje z ljudmi iz naše družine, službe in soseske?

4. Kako lahko še vedno izkazujete brezpogojno ljubezen nekemu, ki si ne želi spoštljivega in ljubečega odnosa z vami? Ali menite, da lahko z nenehno brezpogojno ljubeznijo vplivamo na to osebo, da si premisli? Razložite.

5. Kaj bi lahko storili, da bi se povezali z najstniki v naši cerkvi ter jim izkazovali brezpogojno ljubezen, spoštovanje in podporo? Kako lahko razvijemo pozitivne medgeneracijske povezave za bolj ljubeč odnos z mlajšimi?

3. UGAJATI BOGU

Ključni besedili: Zef 3,17; Lk 15,4-32

Splošni pregled

Naš ljubeči Bog se veseli v ljubečem odnosu s svojimi stvarstvi in je v njem zadovoljen.

Lekcija tega tedna osvetli tri osnovne točke:

1. Božje zadovoljstvo z njegovim stvarstvom kaže, kako cenjeni smo v njegovih očeh. Vsak človek je v Božjih očeh dragocen in ima neizmerno vrednost. Zato se veseli in uživa v svojih sinovih in hčerkah, kadar se pokesajo in ga iščejo. Prilike v Lk 15 poudarjajo Božje veselje in praznovanje ob odrešitvi izgubljene osebe. Njegovo veselje ob naši rešitvi kaže, kako dragoceni smo v njegovih očeh.
2. Božje zadovoljstvo je razlog za človeško veselje in hvalo. Bog želi naše srce napolniti s prekipevajočim veseljem in uživa v človeškem veselju in hvaljenju. Svoje ljudstvo vabi, naj uživa v njem, ko ga radostno hvali z molitvami in pesmimi. Prav tako hvalnice Bogu pomagajo, da si v pričakovanju predstavljamo njegovo prihodnje zadovoljstvo in radost z njegovim ljudstvom.
3. Zaradi naše sramote potrebujemo Kristusa, da bi bili Bogu po godu. Povabljeni smo ugajati Bogu, mu prinašati duhovne žrtve s hvaljenjem naših ustnic v zahvaljevanju ter s prakso delanja dobrega in deljenja. Vendar lahko te stvari storimo le s Kristusovim posredovanjem. Naša vera je Bogu všeč le po Kristusovem delu v naš prid.

Božje zadovoljstvo z njegovim stvarstvom kaže, kako vredni smo v njegovih očeh in koliko ceni svoje stvarstvo. Kako pa naj mi cenimo vrednost vsakega človeka?

Razlaga

1. Božje veselje nad njegovim stvarstvom kaže, kako dragoceni smo v njegovih očeh

Prilika o izgubljenem sinu nam nazorno pokaže, kako dragoceni smo po Božji oceni. Pravzaprav vse tri prilike iz Lk 15, ki so podane godrnjajočim farizejem in pismoukom (Lk 15,2), poudarjajo neverjetno vrednost (izgubljenih) ljudi v Božjih očeh. Omeniti velja, da farizeji in pismouki v ljudeh (»grešnikih«), ki jih Jezus toplo sprejme, ne vidijo nobene vrednosti (Lk 15,2). Ellen White piše. »Farizeji so do njih gojili le prezir in jih obsojali; Kristus pa jih je sprejemal kot Božje otroke, resda odtujene od Očetove hiše, ne pa pozabljene v Očetovem srcu.« /Kristusove prilike, str. 124/

S temi tremi prilikami Jezus okara farizeje zaradi njihove prezirljive miselnosti in poudari božansko zadovoljstvo nad najdbo in sprejemom izgubljenega. Z drugimi besedami, izraz veselja in zadovoljstva v vsaki priliki nakazuje, kako dragoceno je tisto oz. tisti, ki se je

izgubil. V priliki o izgubljeni ovci se pastir vneto poda za izgubljeno ovco, »dokler je ne najde« (Lk 15,4). Vrne se z njo na ramenih in se veseli (Lk 15,5). Bolj ko se zavedamo, kako vesel je pastir, bolj dojemamo, kako dragocena je v njegovih očeh izgubljena ovca. Dejansko se pastirjevo veselje in zadovoljstvo kar prelivata, saj povabi sosede in prijatelje, da se veselijo z njim (Lk 15,6).

Enak vzorec se pojavi tudi v drugih dveh prilikah. V priliki o izgubljenem kovancu ženska skrbno išče kovanec, »dokler ga ne najde« (Lk 15,8). Nato z neizmernim veseljem povabi sosede in prijatelje, da se veselijo z njo (Lk 15,9). Kar zadeva priliko o izgubljenem sinu, ki je vrhunec teh treh prilik, pa sin ni le izgubljen, marveč izvemo, da je trmasto napredoval k temu stanju, saj sprva ni zaznal pravih posledic svojih nepremišljenih in nespametnih odločitev. Ko pa se sčasoma spametuje, izgubljeni sin začuti, da sta njegovo dostojanstvo in vrednost pred očetom izgubljena zaradi njegovega lastnega greha: »Nisem več vreden, da bi se imenoval tvoj sin.« (Lk 15,19)

Vendar oče ravna drugače kakor sin razumno pričakuje. Oče »je pritekkel, ga objel in poljubil« (Lk 15,20). Šokantno je, da to ni edini očetov izraz dobre volje in zadovoljstva. Preslišal je sinovo prošnjo, da bi ga sprejel za služabnika, in poudaril njegovo dostojanstvo tako, da je od služabnikov zahteval, naj zanj prinesejo »najboljšo obleko«, »prstan« in »sandale« (Lk 15,22). Pa to ni dovolj. Potrditev sinove vrednosti s posebnimi oblačili se okrepi z izjemnim praznovanjem, ki ga naroči oče: »Pripeljite pitano tele in ga zakoljite ter jejmo in se veselimo!« (Lk 15,23) Skratka, oče sina ne le sprejme, temveč je zadovoljen z njegovo vrnitvijo.

Do zdaj smo v priliki o izgubljenem sinu našli isti splošni vzorec, ki smo ga prepoznali v prilikah o izgubljeni ovci in izgubljenem kovancu; izgubljeni je namreč najden in ob tej novici se praznuje. Vendar pa gremo v priliki o izgubljenem sinu še korak dlje, saj se starejši sin s praznovanjem ne strinja (Lk 15,28-30). Ta točka je pomembna, ker ponazarja držo farizejev na začetku poglavja (glej Lk 15,2). Tako starejši sin v priliki kakor tudi farizeji zelo kritizirajo sprejemanje grešnikov in druženje za mizo oz. praznovanje z njimi. Ta kritika razkriva, kako podcenjujejo vrednost ljudi, ki so toplo sprejeti. Po drugi strani pa prilika uči, kako Bog ceni svoje sinove in hčere ter praznuje, kadar se pokesajo in ga iščejo. Zato se prilika konča tako, da oče na kritiko starejšega sina odgovori z naslednjo izjavo: »Poveseliti in radostiti pa se je bilo treba.«

Grška beseda za besedno zvezo »bilo treba« je glagol *dei*, ki dobesedno pomeni »potrebno je, človek mora, treba je« ali poudarja, da se nekaj »mora zgoditi, ker se spodobi« (Frederick W. Danker et al., *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature* [Chicago: University of Chicago Press, 2000], str. 214). Nekateri različice Svetega pisma Lk 15,32 prevajajo kot »se spodobi« ali »smo morali«. Osnovni pojem v tem jeziku nujnosti je dragocena vrednost tistega, ki je bil izgubljen, zdaj pa je najden. S tega vidika oče poudarja, da »moramo« praznovati. Glede na vrednost tistega, ki je bil najden, ne moremo storiti ničesar drugega. Podobno kot v prejšnjih dveh prilikah oče ne želi praznovati sam. Zdi se, da so vključeni tudi služabniki (Lk 15,22-27), oče pa odločno pozove starejšega sina, naj se prav tako udeleži praznovanja. Izgubljeni sin ni le »tvoj sin«, če uporabimo jezik starejšega brata (Lk 15,30), ampak, kot reče oče, »tvoj brat« (Lk 15,32).

Jezusove prilike v Lk 15 torej učijo, da Božje zadovoljstvo ob odrešitvi njegovih sinov in hčera kaže, kako cenjeni smo v njegovih očeh. Želi, da se ne bi zgolj počutili cenjene ob

njegovem ljubečem zadovoljstvu, temveč bi morali z njim tudi praznovati (in torej z vsem srcem ceniti) odrešenje naših bratov in sester.

2. Božje zadovoljstvo je razlog za človeško veselje in hvalo

Zef 3,17 in Ps 149,4 sta si nekoliko podobna v poudarjanju Božjega zadovoljstva. Ps 149 je povabilo k radostnemu hvaljenju Boga: »Izrael naj se veseli v njem, ki ga je naredil, sinovi sionski naj se radujejo v svojem Kralju.« (Ps 149,2) Razlog za to povabilo je predstavljen v Ps 149,4: »Zakaj Gospodu je po volji njegovo ljudstvo.« Psalm torej potrjuje zadovoljstvo v dvosmernem odnosu. Bog je zadovoljen z ljudstvom in to je podlaga za to, da je ljudstvo povabljen, naj doživi zadovoljstvo v Gospodu, ko ga z veseljem hvali.

Podobno tudi Zef 3,14 spodbuja Božje ljudstvo, naj z veseljem hvali Gospoda. »Vriskaj, hči sionska, vzklikaj, Izrael! Veséli in raduj se iz vsega srca, hči jeruzalemska!« Temu pozivu sledi poudarek v Zef 3,17, da je mogočni Bog, ki rešuje, sredi svojega ljudstva in da se veseli »nad teboj v radosti, nemí v svoji ljubezni, vriska nad teboj v prepevanju.« Medtem ko je v Ps 149 razlog za človeško hvalo in veselje Božje zadovoljstvo, naj bi v Zef 3 hvalnice Bogu v duhu kazale prihodnje Božje zadovoljstvo in radost nad njegovim ljudstvom.

3. Zaradi naše nedostojnosti potrebujemo Kristusa, da bi ugajali Bogu

Med različnimi načini, s katerimi smo v Svetem pismu povabljeni, da ugajamo Bogu (glej na primer Heb 11,5.6; 2 Kor 5,9; Kol 1,10; 1 Tes 4,1), nas pismo Hebrejcem 13,15 poziva, naj nenehno darujemo Bogu duhovne žrtve, kar zajema hvalnico naših ust v zahvalo Bogu, ter delamo dobro in delimo. V naslednji vrstici je sklep: »Take žrtve so Bogu všeč.« (Heb 13,16) Omeniti velja, da prve besede v Heb 13,15 nakazujejo, da naj teh žrtev ne bi prinašali sami. Namesto tega jih moramo prinašati Bogu »po Jezusu«. Povedano drugače, z lastnimi hvalnicami in dobrimi deli ne moremo ugajati Bogu. Zgolj po Kristusu lahko naše hvale in dejanja darujemo kot duhovne žrtve, ki so Bogu resnično všeč.

Uporaba

Ljudem je podarjena izjemna vrednost. Dragoceni smo, ker smo ustvarjeni po Božji podobi. Neverjetno je pomisliti, da Bog ljudi ceni bolj, kot si sploh lahko predstavljamo. Ob upoštevanju tega vidika razpravljajte o naslednjih vprašanjih:

1. Kako lahko s svojim spoštovanjem in ljubeznijo do ljudi, ki jih srečujemo v vsakdanjem življenju, pokažemo, kako dragoceni so v Božjih očeh?

2. Kako lahko verniki, ki so to le po imenu, žal, prezirajo dostojanstvo in vrednost drugih?

3. Tisti, ki ljubijo Boga, bodo želeli vedeti, kako mu ustreči. Toda kako lahko v resnici ugajamo Bogu? V kolikšni meri je način, kako vrednotimo druge, povezan z Božjim veseljem zaradi odrešenja njegovega ljudstva?

4. Kaj lahko storite, da bi vsakega človeka cenili do te mere, da bi se veselili njegove odreditve in oznanjali Božjo dobroto in neomajno ljubezen?

5. Navedite en praktičen primer, kako nam Kristusovo posredovanje omogoča, da s svojimi dejanji razveseljujemo Boga.

4. BOG JE GOREČ IN USMILJEN

Ključna besedila: Iz 49,15; Ps 103,13; Oz 11,1-4.8.9; Mt 9,36; 1 Kor 13,4

Splošni pregled

Globoko sočutje do ljudstva na Boga deluje telesno in čustveno.

Lekcija tega tedna osvetli tri osnovne točke:

1. Naš goreči in sočutni Bog je v Svetem pismu živo predstavljen kot starš. Božja ljubezen ima močne čustvene vidike, podobne starševski ljubezni. Metafora božanske ljubezni kot materinske izraža predstavo, da se Bog spominja svojega ljudstva in z njim sočustvuje. Materinska podoba je do neke mere najboljša ponazoritev Božjega sočutja, ljubeče skrbi in pozornosti do potreb njegovega ljudstva. Sveto pismo ponazarja Božje sočutje tudi s podobo ljubečega in sočutnega očeta.

2. Naš goreči in sočutni Bog je v Svetem pismu presenetljivo opisan z jezikom notranjosti. V mnogih svetopisemskih odlomkih so za izražanje Božje naklonjenosti uporabljene prisprodebe telesne notranjosti, saj je Bog fizično in čustveno ganjen in izkazuje globoko sočutje do ljudi. Hebrejska beseda za sočutje ponazarja materinsko ljubezen, ki izvira že iz maternice, torej notranjosti, in poudarja materino sočutje do njenega otroka. Podobno Bog izkazuje nežno naklonjenost in sočutje do svojega ljudstva.

3. Naš goreči in sočutni Bog je ljubosumen na dober in pravičen način. Bog si prizadeva za intimen in ekskluziven zavezni odnos z nami in od svojega ljudstva zahteva zvestobo. V tem smislu je Bog v Svetem pismu opisan kot goreč in ljubosumen. Namesto negativne konotacije, da je muhast, ta jezik izraža misel, da Bog deluje za naše dobro, da bi nas zaščitil pred samopoškodovanjem in prelomljenimi obljubami.

Bog nas v svoji strastni in sočutni ljubezni vabi, da bi mu bili podobni. V svojem sočutju do drugih moramo biti obzirni z ljudmi okoli nas in kot cerkev načrtno skrbeti za druge.

Razlaga

1. Naš strastni in sočutni Bog je v Svetem pismu živo predstavljen s primerjavo s staršem

Ena od najbolj živih podob Boga v Svetem pismu je predstavljena z jezikom matere in očeta, ki sta v idealnem primeru posebna lika ljubezni in sočutja v človeških odnosih.

V dialogu med Bogom in Sionom v Iz 49,14-23, ki je del širšega sporočila tolažbe za Izrael v Iz 49,14-26, se Sion sprva pritožuje: »Zapustil me je Gospod, Gospod je name pozabil.« (Iz 49,14) V svojem odgovoru Gospod poudari, da se vedno spominja svojega ljudstva; ta trditev je poetično podana s podobo matere: »Mar pozabi žena svojega otročiča in se ne usmili otroka svojega telesa? A tudi če bi one pozabile, jaz te ne pozabim.« (Iz 49,15) Podoba matere je tu povezana s spominjanjem in sočutjem. Nasprotno pa ideja pozabljanja v tem kontekstu opisuje pomanjkanje sočutja.

Splošna predpostavka je, da mati nikoli ne pozabi svojega dojenca. No, to stopnjo predanosti vsaj vsi od nje pričakujejo. Zato je podoba matere verjetno najboljši primer za ponazoritev Božjega sočutja in pozornosti do potreb njegovega ljudstva. Kljub temu pa vse matere ne izpolnijo tega visokega pričakovanja. Medtem ko lahko mnogi svoje matere opišejo kot najbolj skrbna in sočutna človeška bitja na svetu, pa drugi na žalost morda nimajo dobrih spominov na svojo mater. Čeprav se zdi, da Iz 49,15 postavlja podobo matere na vrh človeške zavesti in sočutja, lahko to besedilo pojasni tudi negativne izkušnje, ki jih povzroči pozabljiva in neusmiljena mati.

Čeprav se takšne izkušnje štejejo za netipične, primerjava v tem odlomku hkrati priznava, da lahko nekatere matere odstopajo od te norme in še vedno pozabijo. Žal je ta izkušnja žalostna realnost v življenju nekaterih ljudi. A četudi se to zgodi v življenju nekaterih, Bog nikoli ne bo pozabil svojega ljudstva in bo do njega vedno sočuten. Skratka, primerjava Boga z materjo v tem besedilu ponuja čudovito podobo gorečega in sočutnega Boga tako tistim, ki imajo skrbno mater (Bog je nekako podoben tem materam), kot tistim, ki imajo ali so imeli škodljivo izkušnjo z neljubečo materjo (Bog je vsekakor drugačen od teh mater).

Sveto pismo podobno opisuje in primerja Božje sočutje s sočutjem očeta. Psalm 103 hvali Gospoda za njegovo usmiljenje. »Usmiljen in milostljiv je Gospod, počasen v jezi in bogat v dobroti. Ne pravda se venomer, ne očita na veke. Z nami ne ravna po naših grehah, ne vrača nam po naših krivdah.« (Ps 103,8-10) Po tem opisu psalm primerja Boga z očetom: »Kakor oče izkazuje usmiljenje nad otroki, Gospod izkazuje usmiljenje nad tistimi, ki se ga bojijo.« (Ps 103,13)

2. Naš goreči in sočutni Bog je v Svetem pismu presenetljivo upodobljen z izrazitim jezikom, jezikom notranjih telesnih organov

Sočutje je v Svetem pismu upodobljeno z izrazitim jezikom, jezikom notranjih telesnih organov. Zaradi tega jezika so opisi sočutja v Svetem pismu, zlasti sklicevanja na božansko sočutje, čustveno in fizično izraziti. Na primer, »[h]ebrejska beseda za sočutje,« ki se glasi *rah̄amim*, »je etimološko povezana z *reḥem* (maternica)« (Shmuel Himelstein, »Compassion«, The Oxford Dictionary of the Jewish Religion, 2. izd. Adele Berlin [Oxford: Oxford University Press, 2011]). Ta misel krepi primerjavo Božjega sočutja s sočutjem matere do otroka, ki je prišel iz njenega telesa. Tega močnega telesnega jezika, ki opisuje Boga, seveda ne smemo razumeti dobesečno. Vendar je tako močna podoba verjetno najboljša podoba, ki jo lahko uporabimo, da bi v omejenosti človeških pojmov in jezika resnično izrazili globino Božjega ljubečega sočutja.

V Oz 11 Gospod izrazi svojo globoko ljubezen do Izraela. Izjavlja, da »ko je bil Izrael mlad, sem ga ljubil« (Oz 11,1) in da »sem Efrajima učil hoditi, jemal sem jih na svoje lakte« (Oz 11,3).

A Gospod opozarja, da »je moje ljudstvo nagnjeno k odvrčanju od mene« (Oz 11,7). Kljub temu pa izpoveduje svojo ljubezen z besedami: »Kako bi te mogel dati drugemu, Efrajim? Kako bi te mogel izročiti drugemu, Izrael?« (Oz 11,8) Z uporabo tako izrazitega jezika za opis sočutja, natančneje »spremembo srca« (*Tanah*), Gospod svojemu ljudstvu pove: »Moje srce se obrača v meni [glagol *hpk*], moje sočutje prekipeva.« (Oz 11,8)

Hebrejski glagol *hpk* se v povezavi s srcem, v tem primeru sicer za prikaz človeške stiske, pojavi tudi v Žalostinkah. Ponovno je uporabljen telesno visceralni (izraziti, ki izhaja iz notranjosti telesa) jezik (Žal 1,20; glagol *hpk*): »Glej, Gospod, kako sem v stiski, moje drobno

vre; moje srce se obrača v moji notranjosti.« Zato visceralni jezik, ki se v Žalostinkah nanaša na človeško srce, v Ozeju pa na božansko srce, čustveno opisuje globine Božje strasti in sočutja do njegovega ljudstva.

Podobno se grški glagol *splanchnizomai* uporablja v Novi zavezi, zlasti v sinoptičnih evangelijih, za opis Jezusovega sočutja do ljudi (glej Mt 9,36; Mt 14,14; Mt 15,32; Mt 20,34; Mr 1,41; Mr 6,34; Mr 8,2; Lk 7,13; glej tudi ta jezik v Mt 18,27; Mr 9,22; Lk 10,33; Lk 15,20). Omeniti velja, da se sorodni samostalnik *splanchnon*, ki v mnogih novozaveznih odlomkih izraža idejo naklonjenosti ali sočutja (gl. Lk 1,78; Flp 1,8; Flp 2,1; Kol 3,12), dobesedno nanaša na »notranje dele telesa«, zlasti na »drobovje« (Frederick W. Danker et al., *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature* [Chicago: University of Chicago Press, 2000], str. 938). Kot poudarja Craig Bloomberg v svojih opombah k Mt 9,36, Jezusova »čustva odražajo globoko, črevesno ‚sočutje‘ (razumna, idiomatska slovenska ustreznica za izraz [iz grškega *splanchnos*], ki bi se lahko nanašal na črevesje in ledvice)« (Matej; *The New American Commentary* [Nashville: Broadman & Holman Publishers, 1992], zv. 22, str. 166). Nova zaveza torej čustveno prikazuje Jezusovo sočutje z uporabo visceralnega jezika premikanja notranjih telesnih organov. Natančneje povedano, telesno in čustveno ga presune globoko ljubeče sočutje do ljudi. To je skladno s starozaveznim opisom Božjega globokega sočutja do njegovega ljudstva.

3. Naš strastni in sočutni Bog je ljubosumen na dober in pravičen način

Kot del starozavezne slike našega gorečega in sočutnega Boga je Gospod opisan kot ljubosumen/zvest (glej 2 Mz 20,5; 2 Mz 34,14; 5 Mz 4,24; 5 Mz 5,9; 5 Mz 6,15; 5 Mz 32,16.21; Joz 24,19; 1 Kr 14,22; Ps 78,58; Ezk 39,25; Nah 1,2; Joel 2,18; Zah 1,14; Zah 8,2). Ta opis se pojavi v drugi zapovedi, ki nadgrajuje prvo (»Ne imej drugih bogov poglej mene«; 2 Mz 20,3) in prepoveduje izdelavo kakršne koli »rezane podobe« (2 Mz 20,4). Zapoved dodaja: »Ne priklančaj se jim in jim ne služi. Kajti jaz, Gospod, tvoj Bog, sem ljubosumen Bog.« (2 Mz 20,5). Tako kot v zakonskem odnosu Bog od svojega ljudstva zahteva ekskluzivnost in zvestobo. Če torej ob upoštevanju tega zaveznega odnosa Božje ljudstvo prekrši njegovo zapoved tako, da dela malike in jih časti/jim služi, ljudstvo, kot pravi Sveto pismo, gane Boga ali ga izzove k ljubosumju in jezi (5 Mz 32,16.21; Joz 24,19; 1 Kr 14,22.23; Ps 78,58; Nah 1,2.14). Bog je svet (Joz 24,19; Ez 39,25 in vnet za odnos s svojim ljudstvom (Jl 2,18; Zah 1,14; Zah 8,2), zato je njegov ljubosumni odziv pravzaprav sveti odziv na nezvestobo in malikovanje njegovega ljudstva.

Ta starozavezna podoba Božje ljubosumnosti se očitno razlikuje od Pavlovega svarila pred ljubosumnostjo med verniki cerkve v Novi zavezi (glej 1 Ko 13,4; 2 Ko 12,20; Gal 5,20). Pavel pozitivno govori o »pobožni ljubosumnosti« in v 2 Kor 11,2 poudarja, da je ljubosumen za cerkev. To razlikovanje med negativno ljubosumnostjo, ki se ji je treba izogibati, in pozitivno Božjo ljubosumnostjo, lahko razberemo iz grškega jezika, vendar ob dveh možnih opredelitvah ljubosumnosti v Novi zavezi: (1) »biti pozitivno in močno zainteresiran« (gorečnost) in (2) »imeti močne negativne občutke ob dosežkih drugega« (zavist) (Danker et al., *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*, str. 427).

Uporaba

Bog dejavno izkazuje sočutje in gorečo ljubezen do svojega ljudstva ter nas vabi, da storimo enako. Ob upoštevanju te zamisli se pogovorite o naslednjih vprašanjih:

1. Kakšno vlogo imata spominjanje in pozabljanje pri izkazovanju oz. pomanjkanju sočutja, ko primerjamo Božje sočutje s sočutjem skrbne matere? Navedite primere.
2. Kako ste lahko v svojih odnosih v cerkvi pozitivno ljubosumni, kot je Bog ljubosumen v odnosih s svojim ljudstvom?
3. Kako lahko kot cerkev namenoma skrbimo za druge in kako lahko skrb za druge vključimo v naše duhovne cilje?

5. JEZA BOŽANSKE LJUBEZNI

Ključna besedila: Ps 78,38; Ps 78; Mt 21,12.13; Jn 2,14.15

Splošni pregled

Božji srd je odraz njegove ljubezni, ki bo kaznovala zlo in greh.

Lekcija tega tedna osvetli dve glavni točki:

1. Božja jeza je njegov sveti in potrpežljivi odgovor na greh. Božja jeza ne temelji na samovoljni, neobvladljivi ali maščevalni pobudi. Nasprotno, vedno je ljubeč in odločen odgovor na zlo in nepravilnost. Njegova jeza je odgovor na nenehni in uporniški greh, ki škoduje njegovemu stvarstvu. Božja jeza je drug izraz njegove ljubezni, bodisi da kaznuje zle ljudi za njihove grehe, bodisi da osvobodi ljudstvo iz primeža greha. V Svetem pismu je Božja jeza najboljše razumljena v kontekstu njene pripovedi, kot je to v Ps 78. Kljub vsem znamenjem in čudežem, ki jih je storil Bog, je njegovo ljudstvo pozabilo nanj, postalo trmasto in uporniško ter je imelo nepokorno srce.

2. Božja jeza je ljubeče in pravično ogorčenje. V Svetem pismu najdemo živahen opis Božje jeze kot ljubečega in pravičnega ogorčenja nad zatiranjem in trpljenjem njegovega ljudstva. Bog dejavno posreduje, da bi kaznoval zlo zaradi svojega pravičnega ogorčenja, ki ga spodbujata popolna dobrota in ljubezen. Njegova jeza je ustrezen odziv ljubezni na zlo, saj zlo prizadene njegova ljubljena bitja.

Kako naj si ob upoštevanju Božjega odgovornega odziva na nepravilnost in zlo dejavno prizadevamo za odpravo nepravilnosti ali lajšanje trpljenja drugih?

Razlaga

1. Božja jeza je njegov svet in potrpežljiv odziv na greh

Svetopisemski nauk o Božji jezi najboljše razumemo v kontekstu pripovedi, v kateri se Božja jeza pojavlja. Psalm 78, ki je poleg 119 drugi najdaljši psalm, poudarja posebne dogodke v zgodovini Izraela, zlasti izhod iz Egipta in popotovanje po puščavi. V tej pesniški pripovedi Asaf spodbuja Božje ljudstvo, naj bo zvesto Gospodu v nasprotju z upornimi preteklimi rodovi.

Za razliko od mnogih psalmov Ps 78 ni naslovljen na Boga v obliki pesmi/molitve, temveč je naslovljen na ljudstvo v obliki pesmi/navodila (glej opombo k Psalmu 78 Adele Berlin in Marca Zvija Brettlerja, *The Jewish Study Bible*, 2nd ed. [Oxford: Oxford University Press, 2014], str. 1353). Najverjetneje je psalmist želel ljudem pomagati, da bi se ob petju te pesniške pripovedi spominjali mogočnih in ljubečih Božjih dejanj, s čimer je želel zagotoviti, da ne bi pozabili, kot je to storil rod, ki je taval po puščavi (glej opombo o Psalmu 78 avtorja C. John Collins, *ESV Study Bible* [Wheaton, IL: Crossway, 2008], str. 1033).

Hebrejski glagol za pozabo (*škh*) je v psalmu uporabljen dvakrat. V Psalmu 78,7 je poudarek, da ne smemo pozabiti Gospodovih del, povezan s polaganjem »upanja v Boga« in izpolnjevanjem »njegovih zapovedi«. Nasprotno pa pozabiti Božja dejanja pomeni biti »trmast in uporen« in razkriva globlji problem, izražen z besedami »ki ni utrdil svojega srca«, kar pomeni, da duh »ni bil zvest Bogu« (Ps 78,8). Kljub vsem čudežem in blagoslovom v puščavi

se je ljudstvo še naprej upiralo, »še bolj grešilo« (Ps 78,17), »preizkušalo Boga v svojem srcu« (Ps 78,18) in »govorilo proti Bogu« (Ps 78,19). Kot odgovor na ta greh slišimo omembo Božje jeze v Ps 78,21: »[Z]ato se je Gospod razsrdil, ko je to slišal, ogenj je vzplamenel zoper Jakoba, da, jeza je vzkipela zoper Izraela.« Razlog za Božjo jezo je povzet v naslednji vrstici: »[Z]akaj v Boga niso verovali in niso zaupali v njegovo rešitev« (Ps 78,22), kljub vsem znamenjem in čudežem, ki jih je Gospod storil pred njihovimi očmi.

Podobno tudi naslednja omemba Božje jeze v Ps 78,31 pravi: »Kljub temu so še vedno grešili in niso verjeli njegovim čudovitim delom.« (Ps 78,32). Za vsak primer pa psalm celo poudari, da ko jih je Bog udaril, so ga začeli znova iskati in se spominjati, da je Bog njihovo odrešenje (Ps 78,34.35).

Vendar ta odziv ni bil iskren. Dejansko so se mu »prilizovali s svojimi usti, varali so ga s svojim jezikom, njihovo srce ni bilo trdno z njim, niso verovali v njegovo zavezo« (Ps 78,36.37). Prav v tem kontekstu najdemo najlepši in najbolj ljubeč opis Božje jeze v psalmih: »Toda on je usmiljen, izbrisal jim je krivdo in jih ni uničil, pogosto je storil, da se je obrnila njegova jeza, ni prebudil vse svoje srditosti.« (Ps 78,38)

Asaf je Božje ljudstvo tudi spomnil, da jih je Božja jeza rešila zatiranja v Egiptu, ko so njegove sodbe prišle nad Egipčane (Ps 78,49.50). Toda po tej čudoviti osvoboditvi so Izraelci preizkušali Boga, »upirali so se Bogu Najvišjemu, njegovih pričevanj se niso držali;« (Ps 78,56). Med božanskimi zapovedmi je posebej poudarjen greh malikovanja: »jezili so ga s svojimi višinami, z maliki so ga dražili k ljubosumnosti« (Ps 78,58). Omeniti velja, da je Božja jeza v tem kontekstu opisana v smislu opustitve. »Zapustil je prebivališče v Šilu« (Ps 78,60) in »izročil svoje ljudstvo meču« (Ps 78,62).

Pesniška pripoved Psalma 78 kaže, da Božja jeza ni samovoljna pobuda ali nenadzorovana reakcija. Nasprotno, njegova jeza je odločen odziv na nenehni in uporni greh.

2. Božja jeza je ljubeče in pravično ogorčenje

Evangeljske pripovedi o Jezusovem očiščenju templja (Mt 21,12.13; Mr 11,15-17; Lk 19,45-48; Jn 2,14.15) so dragocen primer, kako je treba božansko jezo razumeti kot Božje pravično in odgovorno ogorčenje v nasprotju z muhavostjo in impulzivnostjo ljudi. Ellen G. White v 16. poglavju knjige Jezusovo življenje oz. Hrepenenje vekov (poglavje V svojem templju) ponuja pronicljive pripombe za naš razmislek o Božji jezi. V tem poglavju večkrat trdi, da očiščenja templja ni opravil le človek Jezus. Po njenih besedah »je bilo čiščenje templja izraz moči, ki je višja od človeške« (Hrepenenje vekov, str. 106). In še: ko so ljudje pogledali Kristusa, »so opazili, da se je božanstvo zabliskalo skozi človeškost« (Hrepenenje vekov, str.

Ellen White pojasnjuje, da so trgovci na tempeljskem dvorišču »zahtevali pretirane cene za živali, ki so jih prodajali, svoj dobiček pa so delili z duhovniki in starešinami, da so se vsi bogatili na škodo ljudstva« (str. 102 in 104). Namesto da bi dejansko služili kot Božji predstavniki pred ljudstvom in bi popravili »zlorabo tempeljskega dvorišča,« so duhovniki in poglavarji delali v svojo korist. Kot pravi: »Ljudstvu bi morali dati dober zgled poštenosti in sočutja.« Morali bi biti pozorni na »potrebe vernikov ter biti pripravljeni pomagati njim, ki niso imeli sredstev, da bi kupili živali za daritev.« Pa so pustili, da je lakomnost zakrknila njihovo srce.

Ellen White opisuje ljudi v templju, kjer je bilo veliko »nesrečnih, revnih in žalostnih. Med njimi so bili slepi, hromi, gluhi. Nekateri so nosili na nosilih. Nekateri so bili tako

siromašni, da niso mogli kupiti niti najskromnejše daritve za Gospoda, in prerevni, da bi si mogli kupiti hrane za potešitev lakote« (Hrepenenje vekov, str. 101). Duhovniki pa niso imeli sočutja zanje ali z njimi. Njihovo trpljenje v srcih duhovnikov ni prebudilo usmiljenja.

V nasprotju z duhovniki pa Jezus pride v tempelj in vidi nepošteno trgovanje, nesrečo ubogih. Potem Ellen White uporabi ogorčenje, da poudari Jezusov odziv. »Med opazovanjem tega prizora je njegov obraz izražal ogorčenje, oblast in moč.« V tem kontekstu Ellen G. White poudarja, da je Kristusova božanskost zasijala skozi človeškost. »Na njegovem obličju so se ustavile oči vseh, ki so se ukvarjali z nesveto trgovino. ... Zdelo se jim je, da stojijo pred Božjo sodbo in morajo odgovarjati za svoja dejanja.« (Str. 102) Jezusovo prevračanje miz menjalcev denarja opredeli kot gorečnost in strogost, ki ju ni pokazal še nikoli prej.

Omeniti velja, da te jeze ni mogoče pravilno razumeti brez poudarka na Kristusovem sočutju do ubogih, ki ga je prebudilo trgovanje v templju (str. 101). »S solzami v očeh je spregovoril tem preplašenim dušam, zbranim okrog njega: Ne bojte se. Odrešil vas bom in vi me boste častili. Kajti zato sem prišel na svet.« (Str. 105)

Ta svetopisemski opis, ki ga je čudovito raziskala Ellen G. White, kristološko prikazuje, kako je Božja jeza ljubeče in pravično ogorčenje nad zatiranjem in trpljenjem njegovega ljudstva. To božansko ogorčenje na koncu sproži mogočno osvoboditev ljudstva, ki je posledica obsodbe zatiralcev.

Uporaba

Marvin Moore v članku Razmišljanja o Božjem srdu (Reflections on the Wrath of God) razmišlja o božanskem odzivu na nepravilnost. Moore omeni zgodbo, ki jo lahko na kratko povzamemo takole: nekega dne je mati odšla po nekaj na dvorišče in videla, kako njeno najstnico spolno nadleguje stric. Ali naj mati odide v svojo sobo in samo moli za to situacijo ali naj posreduje in ustavi tako greh kot grešnika? (Glej Journal of the Adventist Theological Society 15.2 [2004]: str. 118–127, zlasti str. 121, 122, <https://digitalcommons.andrews.edu/jats/vol15/iss2/8>). S to zgodbo v mislih prosite razred, naj razpravlja o spodnjih vprašanjih in vajah:

1. Kako mora ravnati Bog, ko vidi vse zlorabe in krivice, storjene njegovemu ljudstvu? Ali lahko Bog čuti močno jezo?

2. Ali je Božja jeza odraz njegove ljubezni? Razložite. Ali naj bi posredoval, da bi ustavil greh in grešnika? Zakaj da ali zakaj ne?

3. V katerih situacijah ste si dejavno prizadevali za odpravo nepravilnosti ali lajšanje trpljenja drugih?

4. Sveto pismo nas opominja, naj bomo jezni in naj ne grešimo. Ob upoštevanju tega navedite konkretne primere iz svojega vsakdanjega življenja, v katerih je jeza lahko odraz ljubezni.

6. BOG LJUBI PRAVIČNOST

Ključna besedila: Jer 9,24; Ps 33,5; Jer 18,7-10; Mal 3,6; Jak 1,17

Splošni pregled

V celotnem Svetem pismu sta Božja ljubezen in pravičnost neločljivo povezani z njegovim značajem. Ti lastnosti razkrivata njegovo globoko skrb za pravico in pravičnost.

1. Ljubezen in pravičnost sodita skupaj. Čeprav nismo navajeni razmišljati o ljubezni in pravičnosti skupaj, je v celotnem Svetem pismu razvidno, da prava ljubezen zahteva pravičnost, pravo pravičnost pa poganja ljubezen. Nasprotno pa je navidezna ljubezen brez pravičnosti popustljivost do zla, pravičnost brez ljubezni pa hladen legalizem. Zato pristna ljubezen in pravičnost opisujeta popoln Božji značaj. Bog ljubi pravičnost in želi, da bi se v svetu izvajala.

2. Ljubezen do pravičnosti zahteva stanovitnost. Pravičnost je temelj Božje vlade. Njegova dejanja temeljijo na stalnosti božanskega moralnega značaja in ne na naključnih odločitvah in nepravičnih dejanjih. Božja pravičnost je del njega, saj nikoli ne laže in vedno izpolni obljube. Čeprav Sveto pismo potrjuje Božjo moralno nespremenljivost, hkrati nakazuje, da se njegova dejanja lahko spreminjajo glede na človeške odločitve.

3. Ljubeča pravičnost upošteva kesanje. V Svetem pismu najdemo izjave o tem, da Bog ne popušča, kar pomeni, da ne laže. Prav tako besedila iz Stare zaveze kažejo, da se Bog kesa, kar pomeni, da ne izreče pričakovane sodbe za človeške grehe. Božje popuščanje ne pomeni, da je lagal o svoji sodbi, temveč da spremeni svoje ravnanje do ljudi, če se ti pokesajo in odločijo za življenje v občestvu z njim.

Kako lahko izražamo Božjo ljubečo pravičnost, ko se odzivamo na nepravičnost in krivice v svetu glede na to, da lahko Bog spremeni odnos do ljudi, ko se ti odločijo, da ga bodo sprejeli oz. zavrnil?

Razlaga

1. Ljubezen in pravičnost sodita skupaj

Veliko ljudi misli, da se ljubezen in pravičnost izključujeta. V skladu s to miselnostjo človek ne more biti hkrati pravičen in ljubeč. Torej je ljubezen popustljiva in izključuje ali vsaj zamegljuje ustrezno izvajanje pravičnosti. Po drugi strani pa naj bi bila skladno s to miselnostjo pravičnost objektivna in nepristranska, zato nujno izključuje vsako obliko usmiljenja in ljubezni.

Vendar ta pogled ni edini (in tudi ne najboljši) način razmišljanja o razlikovanju med ljubeznijo in pravičnostjo. V Svetem pismu dejansko ljubezen in pravičnost ne tvorita dihotomije, temveč sta v opisu popolnega Božjega značaja dosledno združeni. V svetopisemskem celostnem opisu ljubezni in pravičnosti ni mogoče pravilno pomisliti na eno brez druge. Hliniti ljubezen brez pravičnosti je pravzaprav nepravičnost/strankarstvo, saj je zamisel o pravičnosti brez ljubezni pravzaprav hladen legalizem. Pravzaprav gre Sveto pismo

pri opisu Božjega značaja še korak dlje. Bog ne združuje zgolj ljubezni in pravičnosti, marveč pravzaprav ljubi pravičnost (Ps 33,5; Iz 61,8).

Hebrejski izraz za pravičnost v Ps 33,5 in Iz 61,8 je *mišpāt*, ki izraža idejo o spodobnem vladanju. Po mnenju Roberta Culverja sodobna pojmovanja demokratične vlade sicer ločujejo zakonodajno, sodno in izvršilno funkcijo, vendar *mišpāt* ni »omejen samo na sodne postopke«, ampak se dejansko nanaša na »vse funkcije vlade«. Če pogledamo s tega vidika, če ni ločitve funkcij, se je vlada v svetopisemskih časih osredotočala predvsem na lik vladarja in ne na pravne kodekse. Prav tako je imel vladar/sodnik izvršilno in »sodno oblast«. Z drugimi besedami, vladar/sodnik ni samo sprejemal sodnih odločitev, temveč jih je tudi izvrševal ali poskrbel, da so bile izvršene. Na primer, ko se je David v sporu s Savlom skliceval na Boga kot sodnika, ni razmišljal le v smislu pravne odločitve, marveč je tudi predpostavil sodno izvršitev osvoboditve in opravičila: »Gospod naj bo sodnik in naj razsodi med menoj in teboj! Naj vidi in naj vodi mojo pravdo in naj mi pomaga do pravice pred teboj!« (1 Sam 24,16); /Robert D. Culver, »2443 מִשְׁפָּט,« v Theological Wordbook of the Old Testament, ed. R. Laird Harris, Gleason L. Archer Jr., in Bruce K. Waltke [Chicago: Moody Press, 1980], str. 948/

Če upoštevamo to široko razumevanje pravičnosti, se zdi, da trditev, da Bog ljubi pravičnost, pomeni vsaj dve pomembni točki za naše preučevanje Boga. Prvič, Božja pravičnost ni povezana le s pravnimi kodeksi, ampak v osnovi zadeva njegovo srce in značaj. Drugič, Bog ne ljubi samo razmisleka o pravičnosti, temveč tudi njeno izvrševanje.

2. Ljubeča pravičnost zahteva stanovitnost

Če se pravičnost nanaša na zdravo vladanje z dobro presojo in izvrševanjem, kot je poudarjeno zgoraj, mora izključevati možnost naključnih ali muhastih odločitev vladarja. S tega vidika pravičnost zahteva stanovitnost in red. V Svetem pismu sta dve pomembni besedili, eno v Stari in drugi v Novi zavezi, ki se običajno uporabljata za potrditev Božje nespremenljivosti. Čeprav je pojem nespremenljivosti v razpravah o nauku o Bogu v različnih tradicijah krščanske teologije močno obremenjen s filozofskimi predpostavkami, lahko z gotovostjo trdimo, da Mal 3,6 in Jak 1,17 poudarjata stanovitnost Božjega moralnega značaja. Če povem natančneje, je moralno nespremenljiv ali stanoviten.

Mal 3 temelji na ideji o Božji pravičnosti. Poglavje se začneja z vprašanjem o božanski pravičnosti iz Mal 2,17, in sicer: »Kje neki je Bog pravice?« Z drugimi besedami, kaj se bo zgodilo »vsakomur, ki dela zlo« (Mal 2,17)? V odgovor na to temeljno vprašanje je v 3. poglavju Malahija poudarjen prihod Božje sodbe. »Toda kdo bo mogel prenesti dan njegovega prihoda, kdo bo obstal, ko se prikaže?« (Mal 3,2) S sodbo se misli predvsem na uporno zgodovino Božjega ljudstva, vendar je to resno sporočilo pravzaprav poziv k spreobrnjenju. Zato je ton prihodnje Božje sodbe pravzaprav poln upanja.

V tem kontekstu sodbe in upanja Gospod poudarja, da se ne spreminja in da je to dejstvo razlog, da njegovo ljudstvo ni uničeno (Mal 3,6). Zamisel o Božji nespremenljivosti je v nekem prevodu Svetega pisma podana takole »Jaz, Gospod, ne odstopam od svojih obljub«, kar povzema predstavo o Božji moralni zavezni nespremenljivosti, ki jo nakazuje kontekst besedila. Hkrati poudarek v Mal 3,7 (»Vrnite se k meni in jaz se vrnem k vam«) poudarja odnosno in pozitivno spremembo odnosa z Božje strani, kar si želi storiti glede na kesanje ljudstva.

V Jak 1,17 je prav tako poudarjena zamisel o Božji stalnosti in moralni nespremenljivosti. Kontekst Jak 1 nakazuje, da skušnjav ne spodbuja Bog, saj nam dosledno

in stalno daje dobre in popolne darove od zgoraj. Tako nam namesto muhaste kombinacije skušnjav in darov vedno dosledno ponuja samo darove. Kot »Oče luči« ni na njem »spremembe ne sence menjave« (Jak 1,17). Povezava med Bogom kot Stvarnikom luči in njegovo stanovitnostjo se pojavi tudi v Ps136,7-9 in je to, kar psalm vedno znova poudarja kot pripev: »[K]ker na veke traja njegova dobrotā.« V teh vrsticah psalmist poudarja ustvarjalno moč in stanovitnost Boga: » ... njemu, ki je naredil velike luči, ker na veke traja njegova dobrotā; sonce za gospodovanje podnevi, ker na veke traja njegova dobrotā; luno in zvezde za gospodovanje ponoči, ker na veke traja njegova dobrotā« (Ps 136,7-9).

3. Ljubeča pravičnost upošteva kesanje

Zdi se, da so v Stari zavezi paradoksalne izjave o Božji naravi, ki popušča in se kesā. Na eni strani imamo besedila, kot je na primer 4 Mz 23,19 (»Bog ni človek, da bi lagal, ne sin človekov, da bi se kesal. Ali morda reče in ne stori, govori in ne izpolni?«) in 1 Sam 15,29 (»Izraelovo Veličastvo vendar ne laže in se ne kesā, saj ni človek, da bi se kesalo.«), ki potrjujeta Božjo stanovitnost. Naj bom jasen, Gospod ne popušča. Bistvo teh izjav je, da Bog ne laže, kar je v skladu z novozaveznim naukom o Bogu iz Tit 1,2 in Heb 6,18.

Po drugi strani pa starozavezna besedila pripovedujejo o Božjem popuščanju ali kesanju v smislu, da ne izreče sodbe, ki jo je napovedal tistim, ki so delali zlo. Eden najbolj znanih primerov je božanska milost, izkazana mestu Ninive v Jonovi knjigi (Jon 3,10), kjer se sam Jona na začetku četrtega poglavja ne strinja z Božjim kesanjem. Jona s svojo razlago, zakaj ne želi oznaniti prihajajoče Božje sodbe nad mestom Ninive, poudari Božje usmiljenje: »Oh, Gospod, mar ni bil to moj razlog, ko sem bil še v svoji deželi? Zato sem pohitel, da bi zbežal v Taršiš; kajti vedel sem, da si milostljiv in usmiljen Bog, počasen v jezi in bogat v dobroti in se kesāš hudega.« (Jon 4,1.2)

Jon 4,2 vsebuje vsaj tri pomembne razloge, zakaj ta Božja »popustljivost« ne bi smela biti presenečenje. Prvič, Jona sam nakazuje, da je že od začetka sumil, da se bo zgodil takšen razplet. To pričakovanje Božjega usmiljenja je pravi razlog, zakaj je Jona pobegnil v Taršiš. Drugič, njegova izjava o Bogu je odmev besedila iz 2 Mz 32,14 in 34,6.7, kjer je bilo prav Izraelu prizaneseno. Veliko prej, preden je Bog izkazal prizanesljivost do Niniv, je v preteklosti storil enako z Izraelom. Tretjič, ta vrsta popuščanja ne pomeni, da je Bog lagal o svojih napovedanih sodbah, saj v Jer 18,7-10 pojasnjuje [Bog sam zase], da »včasih zagrozim kakšnemu narodu ali kraljestvu, da ga bom izruval, zrušil in ugonobil. Če pa se tisti narod odvrne od svoje hudobije, zaradi katere sem mu grozil, mi je žal nesreče, ki sem mu jo mislil prizadeti. Spet drugič govorim kakšnemu narodu ali kraljestvu, da ga bom zidal in sadil. Če pa potem dela, kar je hudo v mojih očeh, in ne posluša mojega glasu, mi je žal dobrote, ki sem mu jo nameraval izkazati.« Bog torej spremeni svoj odnos do ljudi, če ti spremenijo svoj odnos do njega.

Uporaba

Sveto pismo potrjuje Božjo moralno nespremenljivost, vendar se lahko Bog spremeni v odnosu do svojega ljudstva, ko se ljudstvo odloči, da ga bo sprejelo ali zavrnilo. S tem v mislih razpravljajte o naslednjih vprašanjih:

1. Kako lahko odražamo Božjo pravičnost, ko se odzivamo na nepravičnost in krivice v svetu?

2. Bog se pokesa in spremeni svojo sodbo glede na odnos ljudi do njega. Ali je Božja pravičnost polna maščevanja in povračila ali pa vsebuje neko obliko obnove? Razložite. Kako je Božje kesanje povezano z obnovo?

3. Bog je pripravljen popustiti in obnoviti svoj odnos s svojim ljudstvom. Kako lahko s te perspektive gojimo pravičnost in ljubezen, da bi obnovili porušene odnose?

4. Ali se je kdaj zgodilo, da ste se poskušali soočiti s krivico, pa se vam je to maščevalo ali se je slabo izšlo? Če da, kako ste se odzvali? Kako si lahko še naprej prizadevate za pravičnost in pomagate najbolj ranljivim?

5. Ali so z vami kdaj ravnali nepravilno? Če da, kako se je situacija razpletla? Kako vaša izkušnja vpliva na vaše ravnanje z drugimi?

7. TEŽAVA ZLA

Ključna besedila: Raz 21,4; Job 38; Job 42,3; Rim 8,18

Splošni pregled

Medtem ko se trudimo razumeti navzočnost zla na svetu, moramo poznati svoje omejitve in z upanjem tudi pristop k rešitvi.

Lekcija tega tedna izpostavi tri glavne ideje:

1. Sveto pismo vsebuje odprta vprašanja o problemu zla. V trenutkih trpljenja je težko uskladiti Božjo ljubezen in neizmerno dobroto ob prisotnosti zla. V Svetem pismu vidimo like, ki v zvezi s trpljenjem postavljajo vprašanja *kako dolgo*, ta vprašanja pa razkrivajo njihovo pričakovanje božanskega delovanja. Tudi mi v svojem trpljenju in stiskah upamo, da bo Bog zmagal nad zlom.

2. Naše razlage težave zla so omejene. Težava zla in trpljenja predstavlja izziv za človeštvo. Job je sredi svojega občutka nemoči pri reševanju težave zla Bogu zastavil več vprašanj. Toda namesto da bi mu Bog odgovoril, mu je postavil še več vprašanj. Job se po drugi strani zaveda svoje omejenosti in ve, da ne more pravilno razumeti resničnosti zla.

3. Spodbujeni smo, da se težave zla lotimo z upanjem. Naučiti se moramo živeti z neodgovorjenimi vprašanji o težavi zla. Greh je vsiljivec in ni mogoče navesti razloga, ki bi v celoti pojasnil njegovo prisotnost v našem svetu. Božja ljubezen nam pomaga, da se težave lotimo z upanjem.

Ko se ukvarjamo s težavo zla in trpljenja, se moramo zavedati, kako omejeni smo pri razumevanju številnih stvari, ki se dogajajo nam in okoli nas. Tako omejen je bil tudi Job. Kaj nas lahko spodbudi, da se z upanjem lotimo težave zla?

Razlaga

1. Sveto pismo vsebuje odprta vprašanja o težavi zla

V Svetem pismu je več primerov, ko so ljudje v zvezi s hudobnim ravnanjem in trpljenjem v svetu in na osebni ravni v življenju tistega, ki sprašuje, Bogu zastavili vprašanje *Kako dolgo?* To vprašanje se pogosto pojavlja v Psalmu 13,2.3, ko psalmista skrbi nenehno žalovanje in uspeh sovražnikov. »Doklej, Gospod, me boš vedno pozabljal? Doklej boš skrival svoje obličje pred mano? Doklej bom moral dajati nasvete v svoji duši, nositi bolečino v svojem srcu dan za dnem? Doklej se bo moj sovražnik povzdigoval nad mano?«

Podobno je psalmist v Psalmu 94,3 vznemirjen zaradi nepravilnega zmagoslavja hudobnežev. »Doklej, Gospod, bodo krivičniki, doklej bodo krivičniki vriskali od veselja?« Poleg tega se v uvodu Hab 1,2-4 zastavi več vprašanj Bogu, pri čemer uporablja izraz *kako dolgo*. Habakuk sprašuje: »Doklej, Gospod, bom klical na pomoč in ne boš poslušal, vpil k tebi zaradi nasilja in ne boš pomagal? Zakaj mi daješ gledati zlo in opazuješ stisko? Pred menoj sta pustošenje in nasilje, zato vstaja pritožba in se vzdiguje spor. Zaradi tega odmira postava in pravica ne pride do konca, kajti krivični vklepa pravičnega, zato prihaja na dan popačena sodba.«

Paradoksalno je, da je prerok Jeremija prepričan o Božji pravičnosti, vendar dvomi o božanskih sodbah. »Ti, Gospod, imaš prav, kadar koli se pravdam s teboj, vendar bi o nekaterih sodbah rad govoril s teboj: Zakaj je pot krivičnih uspešna? Zakaj žive v miru vsi, ki izdajalsko izdajajo?« (Jer 12,1) Poleg tega uporabi izraz *kako dolgo*, da bi Boga vprašal: »Doklej naj žaluje dežela, se suši zelišče po vsem polju? Zaradi hudobije njenih prebivalcev poginjajo živina in ptice.« (Jer 12,4)

V knjigi Razodetje se ob odprtju petega pečata razkrije figurativna podoba, »pomorjenih zaradi Božje besede in zaradi pričevanja, ki so ga dajali« (Raz 6,9). Natančneje, so »ob vznožju oltarja« in glasno kličejo k Bogu *Doklej?* »Doklej, o Vladar, ki si svet in resničen, ne boš sodil in maščeval naše krvi nad prebivalci zemlje?« (Raz 6,10)

Na splošno ta vprašanja »*doklej*« nakazujejo zmedenost zaradi težave zla in izražajo globoko hrepenenje po božanski pravičnosti. Medtem ko v Ps 10,1.2 ni uporabljen izraz *kako dolgo*, sta v vprašanju, ki je v tem besedilu podano Bogu, prisotna ista zmedenost in močno pričakovanje božanskega delovanja. »Zakaj, Gospod, stojiš v daljavi, se skrivaš v času stiske? Zaradi ošabnosti krivičnih nesrečni izgoreva; naj se ujamejo v naklepih, ki so jih zasnovali.« (Ps 10,1.2)

2. Naša pojasnila težave zla so omejena

Morda je najbolj zaskrbljujoča knjiga o težavi zla v Svetem pismu Jobova. Zdi se, da Job 30,26.27.31 predstavlja osnovni povzetek tega, kako se Job počuti v globoki žalosti. »[K]ajti pričakoval sem srečo, a je prišlo húdo, čakal sem svetlobo, a je prišla tema. V moji notranjosti vre in ne odneha, zadeli so me dnevi bridkosti.« (Job 30,26.27) Poleg tega za opis svojih negativnih občutkov uporabi prisposodbe glasbil: »Moje citre se oglašajo kot žalostinka, moja piščal daje glas jokajočih.« (Job 30,31)

Čeprav bi pričakovali, da bomo ob pojavu Boga na koncu knjige končno dobili pojasnila, potrebna za zaključek pripovedi, se to ne zgodi. Pojavi se samo še več vprašanj. Namesto da bi dal odgovore, Bog Jobu zastavi več vprašanj (glej Job 38-39). V bistvu ga Gospod sprašuje o skrivnostih stvarstva, da bi kontrastno prikazal, kako majhen je Job kot stvarstvo v primerjavi s Stvarnikovo veličino. Ko Job spozna to ostro nasprotje in ponižno prizna svoje omejeno razumevanje življenja in ustvarjenega sveta, reče: »Kdo je ta, ki brez znanja zamegljuje posvèt? Zato sem govoril in nisem razumel reči, ki so zame pretežke in jih ne poznam.« (Job 42,3)

Ko se torej ukvarjamo s težkimi vprašanji o zlu in trpljenju, se moramo zavedati, kako omejeni smo, da bi pravilno razumeli in v celoti pojasnili mnoge stvari, ki se dogajajo z nami in okoli nas. Paradoksalno moramo živeti s številnimi vprašanji brez odgovorov in se hkrati kot omejena človeška bitja truditi, da bi stvari razumeli in razložili v skladu s tem, kar nam je razodel Bog. Eden od načinov za vsaj delno razumevanje in razlago razlogov za resničnost zla in trpljenja je raziskovanje ideje svobodne volje. Svobodna volja je dragocen dar, ki ga je Bog podaril svojim inteligentnim bitjem, vendar je bil ta dar v popolnem svetu, ki ga je ustvaril Bog, žal, zlorabljen.

Kot poudarja Ellen G. White: »Adam je bil svobodno moralno bitje. A je svojo svobodo zlorabil. Dovolil je, da ga je premagal apetit. Z neposlušnostjo je izgubil svojo nedolžnost. Po svoji svobodni volji je postal grešnik in se ločil od Božje naklonjenosti.« (Manuscript 132, 1902) Drugje trdi, da »neskončna modrost postavlja pred človeka razliko med prav in narobe,

med grehom in svetostjo; toda Božja vladavina je vladavina svobodne volje in ni dejanja upora ali poslušnosti, ki ne bi bilo dejanje svobodne volje.« (Manuscript 79, 1896)

Zlorabljen svobodna volja torej spremeni popolni svet, ki ga je ustvaril Bog, v svet zla, greha, trpljenja in smrti. Čeravno zamisel o zlorabljeni svobodni volji ne pojasni vsega v zvezi s težavo zla in trpljenja, je vseeno pomemben del omejenega razumevanja in razlage, ki smo jo sposobni izraziti o tej težavi vsaj glede na to, kar nam je razodel Bog.

3. Spodbujeni smo, da se težave zla lotimo z upanjem

Pomembno je poudariti, da Sveto pismo vsebuje odprta vprašanja o težavi zla. Naše razlage o težavi zla so omejene, saj te točke nakazujejo, da zla ne gre opravičevati. Ellen G. White poda jedrnato razlago tega argumenta z besedami: »O izvoru greha ni možno dati takšne razlage, ki bi lahko upravičila njegov obstoj. Vendar o izvoru in končni usodi greha lahko razumemo toliko, da nam je jasna Božja pravičnost in dobrotu v vsem njegovem ravnanju z zlom. Sveto pismo najjasneje uči, da Bog nikakor ni odgovoren za nastanek greha in da nikakršno samovoljno prikrajševanje Božje milosti niti kakršna koli nepopolnost v njegovem vladanju nista dala povoda za snovanje vstaje. Greh je pritepenec, za katerega obstoj ni možno podati razloga. Je skrivnosten, nerazložljiv, z opravičevanjem pa bi ga zagovarjali. Ko bi se zanj lahko našlo kakšno opravičilo ali razlog za njegov obstoj, bi prenehal biti greh. Naša edina razlaga greha je ta, ki je dana v Božji besedi: greh je protizakonje; je udejanjanje načel, ki nasprotujejo vzvišenemu zakonu ljubezni, na katerem je ustanovljena Božja vladavina.« (Veliki boj, str. 355.) Tako se moramo pri razpravi o težavi zla osredotočiti na ljubeči značaj Boga in ne na zlo. Na podlagi Božjega ljubečega značaja se lahko z upanjem približamo težavi zla, ne zato da bi ga opravičili, temveč da bi se osredotočili na nekaj večjega, namreč na veličastno upanje (Rim 8,18) Boga, ki »bo obrisal vsako solzo z naših oči« (Raz 21,4).

Uporaba

1. Ali ste se kdaj znašli v globoki žalosti in trpljenju, ko ste menili, da Bog ne sliši vašega vpitja? Če je tako, kako vam lahko Jobova izkušnja pomaga zaupati Bogu kljub navideznemu zmagoslavju zla?

2. Kako lahko v težkih časih naredite premik v svoji miselnosti in namesto o težavi zla razmišljate o težavah kot o trpljenju z upanjem?

3. Kako lahko o težavi zla govorite na način, ki bi bil v pomoč mlajši generaciji v cerkvi?

4. Kakšen nasvet in razlago bi podali nekemu, ki se sooča z izjemno težkimi okoliščinami?

8. SVOBODNA VOLJA, LJUBEZEN IN BOŽJA PREVIDNOST

Ključna besedila: Jn 16,33; Ps 81,11-14; Lk 7,30; Lk 13,34; Tit 1,2; Heb 6,18

Splošni pregled

Čeprav je Bog vsemogočen in suveren, ne določa vsega, kar se zgodi. Poleg tega so stvari, ki jih Bog ne bo storil in jih z vidika narave svojega moralnega značaja ne more storiti. Vendar pa lahko Božja previdnost dejansko spremeni strašno situacijo v blagoslov.

Lekcija se ta teden osredotoči na tri glavne zamisli:

1. Božja suverenost ne izključuje neizpolnjenih želja. Bog ne določa vsega, kar se zgodi. Četudi je vsemogočen, se moralno zavezuje človekovi svobodni volji. Posledično ni vse, kar se zgodi, v skladu z njegovimi željami, če upoštevamo odločitve moralno svobodnih bitij. Bog je suveren v smislu, da uresničuje svoj previdnostni namen (idealna volja) in upošteva svobodne odločitve svojih bitij, ki so lahko v nasprotju s tem, kar mu je ljubše (zdravilna volja).

2. Božja vsemogočnost ne pomeni, da delovanje po Božji previdnosti nima meja. So stvari, ki jih Bog ne bo storil in jih z vidika svojega moralnega značaja ne more storiti. To je pomembno za naše razumevanje božanske previdnosti v svetu. Dejanja Božje previdnosti so skladna z njegovo ljubeznijo in niso določena ali izsiljena. Dejanja Božje previdnosti ne razveljavljajo svobodne človeške odločitve. Božja vsemogočnost torej ne izključuje svobodne volje njegovih stvarstev.

3. Božja previdnost vključuje idealna in zdravilna dejanja. Dejanja Božje previdnosti niso opredeljena le v smislu idealne volje, ki temelji točno na tem, kar želi Bog, temveč vključujejo tudi zdravilna dejanja. Ta dejanja se razlikujejo od tega, kar Bog želi za svoja bitja. Kljub temu lahko Bog situacijo, ki je v nasprotju z njegovo moralno voljo, spremeni v nekaj, kar je v skladu z njegovo moralno/idealno željo.

Ali je vse, kar se zgodi v našem življenju, posledica Božje volje? Zakaj oziroma zakaj ne? Česa si se naučil o božanski previdnosti iz Jožefove zgodovine?

Razlaga

1. Božja suverenost ne izključuje neizpolnjenih želja

Eno ključnih vprašanj, o katerih se razpravlja v knjigi *Four Views on Divine Providence* (Štirje pogledi na božansko previdnost), je, ali Bog vedno dobi, kar hoče. To vprašanje pred nas postavlja izziv, kako »uskladiti moralno odgovornost ljudi z Božjo suverenostjo nad njihovimi dejanji« (Dennis W. Jowers, ed., *Four Views on Divine Providence* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2011), str. 10). Če je odgovor na vprašanje pozitiven (da, Bog vedno doseže, kar hoče), potem nihče ne more storiti nič drugega kakor to, kar želi Bog, in posledično je vse, kar se zgodi na svetu, v skladu z njegovimi željami, vključno s pojavom zla. Toda ta podoba je v nasprotju z Božjo ljubečo dobrohotnostjo in moralno svobodo njegovih ustvarjenih bitij, kot je razvidno iz Svetega pisma (glej John Peckham, »Providence and God's Unfulfilled Desires«, *Philosophia Cristi*, letnik 15, št. 2 [2013]: str. 234).

V Svetem pismu najdemo več besedil o tem, da ljudje, celo Božji ljudje, ravnajo drugače, kot si želi Bog. V Ps 81,11-14, ki je psalm, v katerem Bog poziva Izrael k spreobrnjenju, se Gospod pritožuje, da njegovo ljudstvo »ne posluša« njegovega »glasu, Izrael ni maral zame. Zato sem jih prepustil zakrknjenosti njih srca: naj hodijo po svojih načrtih. O, da bi me moje ljudstvo poslušalo! Izrael, naj hodijo po mojih potih.« Podobno v Iz 66,4 Gospod žalostno poudarja: »Saj sem klical, pa ni nihče odgovoril, govoril sem, pa niso poslušali. Delali so, kar je hudo v mojih očeh, in izbirali, kar mi ni po volji.«

V Ezk 18,23 Bog poudari, da se ne veseli smrti hudobnih. Nasprotno, njegova želja je, da bi se hudobni spreobrnil in živeli. V evangelijih je rečeno: »[F]arizeji in učitelji postave pa so se uprli namenu, ki ga je imel Bog z njimi.« (Lk 7,30) Podobno Jezus joče nad Jeruzalemom, ker se upira njegovim željam. »Kolikokrat sem hotel zbrati tvoje otroke kakor koklja svoja piščeta pod peruti, pa niste hoteli!« (Lk 13,34)

Ta svetopisemska podoba kaže, da Božja suverenost v svetu ne izključuje obstoja neizpoljenih božanskih želja, če upoštevamo odločitve njegovih moralno svobodnih stvarstev. Hkrati je Bog še vedno suveren in, kot pravi Job, »ni ovire za noben tvoj sklep« (Job 42,2). Peckham pravi, da »Bog ne dobi vedno tega, kar hoče (njegova idealna volja), vendar bo vsekakor uresničil svoj vseobsegajoči in vsevedni previdnostni načrt (njegova učinkovita volja)«. (Philosophia Christi, letnik 15, št. 2, str. 236) Natančneje: »Bog se je prostovoljno prepustil začasemu nezadovoljstvu, ki ga povzroča zlo. Kljub temu je zadovoljen v krovnem smislu, da se bo njegov načrt na koncu izpolnil in prinesel največje zadovoljstvo celotnemu vesolju v večno skladnem ljubečem odnosu.« (Prav tam, str. 235)

2. Božja vsemogočnost ne pomeni, da dejanja Božje previdnosti niso omejena

Ker je Bog vsemogočen, lahko Gospod stori vse. Nič mu ni nemogoče (1 Mz 18,14; Mr 14,36; Lk 18,27). Z vidika moči in svobode lahko torej Bog stori vse. Z vidika narave njegovega moralnega značaja in njegovih svobodnih odločitev glede obstoja in resničnosti ustvarjenega sveta pa obstajajo stvari, ki jih Bog ne bo storil in jih v tem smislu ne more storiti. S tega vidika Sveto pismo potrjuje, da Bog nekaterih stvari ne more storiti. Na primer, »ne more lagati« (Tit 1,2; glej tudi Heb 6,18), »Boga namreč zlo ne more skušati« (Jak 1,13) in »kajti sebe ne more zatajiti« (2 Tim 2,13).

Ta predstava o Božjem moralnem značaju je pomembna za naše razumevanje božanske previdnosti, to je Božjega delovanja v svetu. Čeprav ima v svoji previdnosti moč in svobodo, da stori kar koli, njegova previdnostna dejanja omejuje moralna narava njegovega značaja in njegovih odločitev. Ellen G. White piše, da »Bog nikoli ne primorava volje ali vesti« svojih stvaritev (Veliki boj, str. 429). V knjigi Pot h Kristusu piše: »Kristus nas je pripravljen osvoboditi greha, vendar nas ne sili k temu. Če vztrajno grešimo in je tako sama volja popolnoma nagnjena k zlu, če se ne želimo osvoboditi in nočemo sprejeti Božje milosti – kaj še lahko On naredi? S svojim odločnim zavračanjem njegove ljubezni uničujemo sami sebe.« (Pot h Kristusu, str. 36)

To načelo pomeni, da Božja vsemogočnost zaradi Božjega ljubečega značaja ne izključi svobodne volje njegovih stvaritev. Njegova previdnostna dejanja ne silijo vesti, kar pojasnjuje, zakaj ljubeče vabi naš um, naj izberemo življenje in ne smrti (5 Mz 30,15-20) in naj ne zakrknemo srca pred njegovim glasom (Heb 3,7.8). Čeprav želi odrešitev vseh (Ezk 33,11; 1 Tim 2,4-6; Tit 2,11; 2 Pt 3,9), Sveto pismo ne uči, da bodo vsi odrešeni (glej na primer Mt 25,31-46; Jn 5,28.29).

Božja previdnost je skladna z njegovo ljubeznijo. Po definiciji ljubezenskega odnosa ni mogoče določiti ali izsiliti, marveč nujno vsebuje svobodno izbiro. Kot vir ljubezni (1 Jn 4,7.8) Bog ne sili in ne določa naše ljubezni, temveč izraža svojo globoko ljubezen do nas z željo, da bi nam vcepil svojo ljubezen (Jn 3,16; 1 Jn 4,19). V skladu s 1 Jn 4,19: »Mi ljubimo, ker nas je on prvi ljubil.« Pristna ljubezen do Boga temelji na osebnem prepričanju o njegovem ljubečem in pravičnem značaju. Kot lepo piše Ellen G. White: »Ker je Bogu sprejemljiva samo služba iz ljubezni, mora vdanost njegovih stvarstev počivati na prepričanju o njegovi pravičnosti in dobroti.« (Očaki in preroki, str. 19)

3. Božanska previdnost vključuje idealne in zdravilne ukrepe

Glede na to, da Božja suverenost ne izključuje neizpoljenih želja in da njegova vsemogočnost ne pomeni, da njegova previdnostna dejanja prisiljujejo oz. usmerjajo odločitve njegovih stvarstev, božanska previdnost ne sme biti opredeljena le v smislu idealnih dejanj, ki izhajajo iz idealne Božje volje ali želje. Glede na to, da številne situacije povzročijo odločitve bitij, ki so nezdružljive z Božjo moralno voljo, je mogoče številna previdnostna dejanja natančneje razumeti kot zdravilna dejanja v smislu, da Bog situacijo, ki je v nasprotju z njegovo moralno voljo, spremeni v nekaj, kar je usklajeno z njegovo moralno/idealno željo.

Pojem zdravilnih dejanj Božje previdnosti je še posebej opazen v Jožefovi zgodovini. Dvoumnost svoje boleče, a presenetljive življenjske poti razlaga kot paradoksalni vpliv tako človeških zlih namenov kot božanske ljubeče previdnosti. Prvo ne izključuje drugega. Drugo pa ne opravičuje prvega. V 1 Mz 50,20 Jožef reče svojim bratom: »Hoteli ste mi sicer storiti húdo, Bog pa je to obrnil na dobro, da naredi to, kar je očitno danes: da ohrani pri življenju številno ljudstvo.« Skratka, Božja previdnost spremeni nesrečno situacijo, ki je posledica neopravičljivih slabih namenov in dejanj ljudi, v blagoslov, ki ga nikoli ne bi mogli predvideti.

Ellen G. White za opis Božje zdravilne previdnosti uporablja jezik prevlade: »Zavist je ganila Jožefove brate, da so ga prodali za sužnja. Upali so, da mu bodo tako preprečili postati večji, kakor so bili sami. Ko je bil odpeljan v Egipt, so si laskali, da jih ne bo več nadlegoval s svojimi sanjami, ker so odstranili vse možnosti za njihovo izpolnitev. Vendar je njihovo ravnanje ovrgel Bog, da se je zgodilo prav tisto, kar so nameravali zadržati.« (Očaki in preroki, str. 174)

Uporaba

Čeprav ne sledimo vedno Božjim željam za svoje življenje, lahko On vsako strašno situacijo spremeni v blagoslov. Na podlagi tega se z učenci pogovorite o naslednjih vprašanjih:

1. Kaj je treba spremeniti v našem življenju, da bi bili na svojem duhovnem potovanju odvisni od Božje volje? Kako poskrbeti, da naša svobodna volja ne bo v nasprotju z Božjo?
2. Naš duhovni neuspeh ne vpliva na Božjo ljubezen do nas. Kako nas ta čudovita resnica spodbuja pri oznanjevanju evangelija?
3. Kako lahko majhnim otrokom na primeren način razložimo, da ni vse, kar se zgodi, neposredna Božja volja?

9. VESOLJNI SPOPAD

Ključna besedila: 1 Mz 3,15; 1 Mz 3,1-4; Iz 14,12-15; Ezk 28,12-19; Mt 13,24-30; Jn 8,44; Raz 12,7-9

Splošni pregled

Vesoljni spopad vsakodnevno vpliva na vsakogar in na celotno vesolje. Satan si poskuša prisvojiti čaščenje, ki pripada Bogu, a bo na koncu poražen.

V lekciji tega tedna so poudarjene tri glavne ideje:

1. Vesoljni spopad ni dualistična bitka vsemogočnih sil. V središču vesoljnega spopada je moralna popolnost Božjega značaja. Boj ne vključuje dveh enako neodvisnih sil, ki bi se borili v neskončni vojni, saj je Bog ustvaril Luciferja, ki pa se je odločil dvomiti o Stvarnikovem značaju.

2. Vesoljni spopad vključuje Božje ljudstvo. Vse vesolje čuti posledice vesoljnega spora. V nebesih je bil Kristus glavna tarča Luciferjevega upora. V puščavi je Satan dvomil o Jezusu kot Sinu. A vendar je Jezus zmagal in ima moč, da nas naredi za Božje sinove in hčere.

3. Rešitev vesoljnega spopada ne more biti prehitra. Nastopil bo dan, ko bo Bog končno naredil konec zlu. Medtem je zlu dovoljeno, da dozori, da bi vsa ustvarjena bitja v pravi luči videla lažne obtožbe proti božanski vladavini.

Kako naj bi nas dejstvo, da se vsakodnevno soočamo z učinki vesoljnega boja, pripravilo do tega, da se bolj zavedamo in smo ves čas bolj pripravljeni biti odvisni od Boga?

Razlaga

1. Vesoljni spopad ni dualistična bitka vsemogočnih sil

V različnih verskih in/ali filozofskih krogih obstajajo pisane različice vesoljnega spopada. Vplivna nekrščanska različica je dualizem. Kot poudarja C. S. Lewis, je dualizem »prepričanje, da sta v ozadju vsega dve enaki in neodvisni sili, ena od njiju dobra, druga slaba, in da je vesolje bojišče, na katerem bijeta neskončno vojno«. Reči, da sta ti sili enako neodvisni, pomeni, da »obe obstajata od vekomaj« (Mere Christianity (New York: The Macmillan Co., 1960), str. 33, 34). Ta dualistični spopad ni vrsta vesoljnega spopada, ki ga opisuje Sveto pismo. S svetopisemskega vidika je tistega, ki ga danes imenujemo Satan, »ustvaril Bog, in ko je bil ustvarjen, je bil dober, a se je pokvaril«. Dualizmu je podoben krščanski pogled, da je naše »vesolje v vojni«. Vendar za razliko od dualizma »ne govori, da gre za vojno med neodvisnimi silami. Pravi, da gre za državljansko vojno, upor, in da živimo v delu vesolja, ki ga zaseda upornik« (Mere Christianity, str. 36.).

Namesto vesoljnega spopada, ki se bije med dvema neodvisnima vsemogočnima silama, imamo torej upor ustvarjenega bitja proti Stvarniku. Glede na to, kar izvemo o vlogi zavajajoče kače v 1 Mz 3, se boj osredotoča na dojemanje Božjega značaja, ki se odraža v njegovi postavi. Z drugimi besedami, ali je Bog vreden zaupanja? Ali lahko verjamemo njegovim besedam? Očitno sta ti dve vprašanji ključni za ljubeč odnos. Pravzaprav je nemogoče razviti pristen in globok ljubezenski odnos z nekom, ki mu ne zaupamo.

Luciferjev upor proti Bogu, ki pomeni začetek vesoljnega spopada, se začne v nebesih in ga opazujemo v Iz 14,12-15 in Ezk 28,12-19, zlasti če ta poglavja primerjamo s 1 Mz 3 in Raz 12. Medtem ko se besedili v Izaiju in Ezekielu nanašata neposredno na babilonske oziroma tirske kralje, »je v vsakem besedili opazen prehod od lokalnega, zgodovinskega področja zemeljskih kraljev k nebeškemu nadnaravnemu področju, ki opisuje Luciferja/Satana in vzpon velikega spopada« (Richard Davidson, „Cosmic Narrative for the Coming Millennium“, Journal of the Adventist Theological Society 11/1-2 (2000): str. 107). V bistvu se želi Lucifer/Satan povzpeti na mesto Boga. Natančneje, želi si prisvojiti ali izsiliti Božji dostojanstveni položaj in moč, ne pa tudi njegovega ljubečega značaja, glede na to, da se Lucifer/Satan poskuša povzdigniti s trgovanjem/obrekovanjem (Ezk 28,16) in lažmi (Prg 3,4; Jn 8,44).

2. Vesoljni spopad vključuje Božje ljudstvo

Čeprav se je vesoljni spopad začel z Luciferjevim uporom proti Bogu v nebesih, je sčasoma nekako zajel celotno vesolje. Natančneje, zajel je angele (Raz 12,7-9) in ljudi (1 Mz 3). Ker je Eva podlegla hudičevi skušnjavi in ji je Adam namerno sledil, je naš svet postal prizorišče vesoljnega spopada. V grešnem svetu je vesoljni spopad postal značilen za človeško življenje. Ljudje se vsak dan soočajo z obstojem in učinki vesoljnega spopada. Očitno ta scenarij velja tudi za zgodovino Božjega ljudstva v celotnem Svetem pismu.

Če je bil božanski Kristus glavna tarča Luciferjevega upora že v nebesih (Raz 12,7; glej tudi Ellen G. White, Očaki in preroki, 1. poglavje [Zakaj je bil greh dopuščen?]), je, ko je bil na svetu kot naš Odrešenik in novi predstavnik Božjega ljudstva, kot drugi Adam (Rim 5,14; 1 Kor 15,22.45), utelešeni Kristus postal glavna tarča Satanovih okrepljenih napadov v puščavi.

Pred Lukovim opisom skušanja Kristusa je zapisano, kako je Bog potrdil, da je Kristus njegov Sin (»Ti si moj ljubljani Sin, v tebi imam veselje,«; Lk 3,22) v poročilu o krstu, ki mu sledi rodoslovni seznam, ki se začne z Jezusom kot »Jožefovim sinom« (Lk 3,23) in gre postopoma nazaj (Lk 3,23-38) do Adama, »Božjega sina« (Lk 3,38). S tem sinovstvom v mislih pozoren poslušalec/bralac evangelija vidi, da Satan začne svoje skušnjave v puščavi z vprašanjem, ali je Jezus dejansko »Božji sin« (Lk 4,3), kar je jasno in natančno to, kar je božanski glas povedal Jezusu nekaj vrstic pred tem. Če vzamemo Adama kot pomembno referenco v rodovniku, ki je neposredno pred pripovedjo o skušnjavi, obstaja velika podobnost s skušnjavo kače v raju, kjer je Eva prav tako vsaj v svojih mislih (glej 1 Mz 3,1.4) podvomila v jasno Božjo izjavo njenemu možu in njej o smrtonosnih posledicah uživanja sadu drevesa spoznanja dobrega in zla, kot je bilo nakazano nekaj vrstic prej (glej 1 Mz 2,17).

Kakor koli že, dobra novica poročila o skušnjavi, ki ga najdemo v evangeliju, je, da imamo v Jezusu, novem Adamu, drugačno zgodovino človeštva. Medtem ko je Adam v Edenu podlegel skušnjavi, je Jezus v puščavi skušnjava premagal. Njegova zmaga je Božjim sinovom in hčeram odprla novo obzorje v vesoljnem spopadu glede na to da je Kristus novi Adam, in torej nova glava človeške družine.

V Matejevem evangeliju se pripoved o skušnjavi pojavi takoj po poročilu o Jezusovem krstu. Zdi se, da ima Matej – za razliko od Lukovega univerzalnega sklicevanja na Adama – v mislih izraelsko ljudstvo. Rodovnik se osredotoča na osebnosti, kot sta Abraham in David (Mt 1,1-17), odlok o pomoru otrok pa v kontekstu Jezusove zgodovine (Mt 2,13-16) odmeva Mojzesovo zgodovino. Primerjava z izraelskim ljudstvom postane še bolj očitna, ko opazimo, da so vsi odgovori, ki jih je Jezus dal hudiču v puščavi, povzeti iz izkušenj Izraela v puščavi (5

Mz 8,3; 5 Mz 6,16; 5 Mz 6,13), k. Kjer je Izraelu spodletelo, je Jezus zmagal, kar Božjemu ljudstvu odpira novo obzorje v vesoljnem spopadu, saj Kristus reprezentativno prevzame mesto novega Izraela.

3. Rešitev vesoljnega spopada ne more biti prezgodnja

Prilika o pšenici in plevelu v Mt 13,24-30 kaže na prisotnost vesoljnega spopada v Jezusovem nauku o nebeškem kraljestvu. Sovražnik je sposoben sejati plevel, da bi rasel skupaj s pšenico (dobrim semenom). Ta setev ni samo hudobno dejanje, temveč tudi zavajajoče, saj lahko vsak popravni poskus takojšnjega izkoreninjenja plevela, da bi popravili to problematično stanje, ogrozi pšenico (Mt 13,29). Zato je treba z nujnim razlikovanjem in ločevanjem med pšenico in plevelom počakati do žetve ali poslednje sodbe (Mt 13,30).

Omeniti velja, da Ellen G. White pri opisu Božjega odziva na Luciferja/Satana v začetni fazi vesoljnega spopada v nebesih sledi istemu svetopisemskemu načelu, ki je poudarjeno v priliki o pšenici in plevelu. Ko pojasnjuje, zakaj Bog ni takoj uničil Satana, piše: »Goljufov vpliv ne bi bil popolnoma uničen, niti duh upora docela izkoreninjen. Moralo se je dovoliti, da zlo dozori. Za blaginjo celotnega vesolja skozi vse čase je bilo potrebno, da Satan popolnoma razvije svoja načela, da bi vsa ustvarjena bitja lahko videla v pravi luči njegove obtožbe proti Božji vladavini ter da nikoli več ne bi bili spravljani v dvom Božja pravičnost, milost in nesprenemljivost zapovedi.« (Veliki spopad, str. 320; Veliki boj, str. 360)

Uporaba

V razredu se pogovorite o naslednjih vprašanjih:

1. Kako bi lahko neverniku najbolje razložili naravo vesoljnega spopada? Upoštevajte, da se vsi soočamo s posledicami tega boja v svetu.

2. Ko razmišljamo o tem, kako se Bog spopada s hudičevimi lažnimi obtožbami, nas presune njegov ljubeč in zaupanja vreden značaj. Kako vzpostavljanje zaupnih odnosov znotraj cerkve kaže Božji ljubeči značaj?

3. Ljubezen in zaupanje do nekoga sta odvisna od moralnega značaja zadevne osebe. Katere vrline moraš v svojem življenju z Božjo milostjo gojiti, da bi odseval Božji značaj?

4. Ko se ljudje oddaljijo in prenehajo biti intimni z Bogom, se pogosto nekaj spremeni v njihovem pogledu na Božji značaj. Kako lahko bolj zavestno doživljamo Božjo navzočnost in povečujemo oz. izražamo njegove lastnosti in ljubeč značaj drugim, da bi se izognili tej nevarnosti?

10. PRAVILA DELOVANJA

Ključna besedila: 1 Jn 3,8; Job 1,1-12; Job 2,1-7; Dan 10; Lk 4,6; Jn 12,31

Splošni pregled

Bog omejuje Satana pri njegovem vladanju. Satan je nezakonit vladar – zlasti z vidika Božjega značaja.

Lekcija tega tedna osvetli tri glavne točke:

1. Satan je nezakonit in začasen »vladar«. Bog je Satanu po prihodu greha na svet omogočil omejeno in začasno oblast, vendar ta oblast ni legitimna. Čeprav je Bog omejil svoje delovanje, da bi odpravil zlo na tem svetu, je Jezus premagal hudiča. Kristusova zmaga nad skušnjavo v puščavi in poraz Satana na križu kažeta, da je Satanova vladavina nelegitimna in začasna.

2. Satan pod svojo »vladavino« žali in dela ujetnike. Kljub dejstvu, da je nezakonit in začasen vladar, lahko ljudje postanejo pod njegovo vladavino zakoniti ujetniki. Naša človeška volja je nagnjena k temu, da sledi Satanovim predlogom, razen če v nas prebiva Kristus, ki usmerja naše želje in življenje.

3. Satanova »vladavina« je omejena«. Satanu je določen prostor in čas »vladanja«, vendar ga pri tem »vladanju« omejuje Bog. V razvoju človeške zgodovine se zlu zoperstavljajo transcendentne sile dobrote, molitve vernikov pa so učinkovito sredstvo proti njim.

Satan je omejen v svoji začasni vladavini. Zaradi Jezusove zmage nismo več v suženjstvu strahu pred smrtjo. Še vedno pa moramo biti pozorni in se zanašati na Božjo moč. Kako ti lahko tvoje molitveno življenje pomaga, da se uspešno upreš Satanovi nezakoniti vladavini?

Razlaga

1. Satan je nelegitimen in začasen »vladar«

V sinoptičnih evangelijih je skušnjava v puščavi središče antagonizma med Satanom in Jezusom (Mt 4,1-11; Mr 1,12.13; Lk 4,1-13). Med tremi sinoptiki Luka v tretji skušnjavi navede dodatne podrobnosti o domnevni Satanovi oblasti. Ko je Jezusu »v hipu pokazal vsa kraljestva sveta« (Lk 4,5), mu je hudič ponudil »vso to oblast in njihovo slavo, kajti meni je izročena in jo dam, komur hočem« (Lk 4,6).

Ni jasno, ali je Satan res imel oblast, za katero je trdil, da jo ima, in če jo je imel, kako jo je pridobil. Po prihodu greha na svet »Bog Satanu daje precejšnjo svobodo, da izvaja svoj škodljivi vpliv po vsem svetu« (Sydney H. T. Page, Powers of Evil: A Biblical Study of Satan and Demons (Grand Rapids, MI: Baker Books, 1995), str. 98). Vendar pa ta svoboda ne pomeni, da ima Satan legitimno oblast v svetu. Dejansko Jezus z zavrnitvijo Satanove ponudbe ne priznava legitimnosti takšne oblasti.

V Janezovem evangeliju je antagonizem med Satanom in Jezusom še posebej poudarjen v omembi »poglarvarja« [kneza] tega sveta« (Jn 12,31; Jn 14,30; Jn 16,11). V Jn 12,31-33 Jezus

poudarja sodbo sveta in izgon njegovega poglavarja/kneza, pri čemer se posebej sklicuje na svojo smrt. V Jn 14,30 Jezus v kontekstu svojega poslovilnega govora učencem poudari, da »vladar tega sveta prihaja«. Jezus, ki poudari antagonizem te izjave, doda: »Meni sicer ne more nič.« Izjava ima verjetno v mislih prihod Juda Iškarijota, ki je dejavnik, s katerim »sam hudič pospešuje Jezusovo smrt«. Vendar križ ni hudičevo zmagoslavje, temveč, presenetljivo, njegovo strmoglavljenje (glej D. A. Carson, *The Gospel According to John, The Pillar New Testament Commentary* [Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1991], str. 508). In še: ko Jezus uči učence o obljubljenem *Parakletos*, Svetem Duhu, ponovno poudari, zdaj v Jn 16,11, da je »vladar tega sveta obsojen«, kar se zdi odmev izгона hudiča iz Jn 12,31.

Medtem ko torej sinoptiki poudarjajo Kristusovo zmago nad Satanom v skušnjavi v puščavi na začetku njegovega javnega delovanja, Janezov evangelij poudarja poraz Satana, vladarja/kneza tega sveta, na križu (glej tudi *Powers of Evil: A Biblical Study of Satan and Demons*, str. 129); to je na koncu Jezusovega zemeljskega delovanja. V obeh primerih izvemo, da je Satan nezakoniti in začasni vladar grešnega sveta, sveta, ki ga Bog paradoksalno ljubi, a mu tudi sodi, ker je zavrnil Jezusa (Jn 1,10.29; Jn 3,16.17.19; Jn 9,39; Jn 12,31.47; Jn 14,17; Jn 15,18.19; Jn 16,8; Jn 17,9.14.16.21). Kot navaja Robert Recker, je Satan »odstavljen knez ali tisti, ki je v postopku odstavljanja« (*Satan: Calvin Theological Journal* 6, št. 2 (1971), str. 147).

2. Satan žali in pod svojo »vladavino« dela ujetnike

Čeprav Satan ni zakoniti vladar, so zaradi greha ljudje postali zakoniti ujetniki Satanove vladavine. Ellen G. White piše: »Padli človek je Satanov zakoniti ujetnik. . . . Človek je po naravi nagnjen k temu, da sledi Satanovim predlogom, in se ne more uspešno upreti tako strašnemu sovražniku, če v njem ne prebiva Kristus, mogočni Zmagovalec, ki usmerja njegove želje in mu daje moč.« (*Testimonies for the Church*, zv. 1, str. 341) Ni Bog ta, »ki je Satana naredil za 'kneza tega sveta', temveč ... so ga za vladarja naredili ljudje s svojim grehom« (*Powers of Evil: A Biblical Study of Satan and Demons*, str. 129).

Čeprav je Satan z vidika človeškega greha zakoniti vladar pokvarjenih ljudi, je z vidika svojega značaja in dejanj še vedno nezakoniti vladar. Jezus ga odločno opiše kot lažnivca in morilca. Po njegovih besedah je Satan »bil od začetka morilec ljudi in ni obstal v resnici, ker v njem ni resnice. Kadar govori laž, govori iz svojega, ker je lažnivec in oče laži« (Jn 8,44). V bistvu so laž/obrekovanje/žaljenje in smrtno ujetništvo bistvo njegove »vladavine«, ki jo mora Jezus strmoglaviti.

Zdi se, da Janezov evangelij poudarja, da je »vladar [knez] tega sveta« premagan in izgnan zaradi Kristusove žrtve na križu, njegovega vstajenja in vnebohoda, torej odhoda k Očetu (Jn 12,31-33; Jn 16,11). Vendar pa Jezusova posredniška molitev za njegove učence v Jn 17 predpostavlja, da se Satanov vpliv na človeštvo ne konča s križem. »Nasprotno, Janez nakazuje, da bo nasprotovanje, ki ga je Satan spodbudil proti Jezusu, usmerjeno tudi proti Jezusovim sledilcem.« (*Powers of Evil: A Biblical Study of Satan and Demons*, str. 130) V Jn 17,15 Jezus moli, naj jih Oče varuje »hudega«, ker so v svetu, a mu ne pripadajo (Jn 17,15.16). V 1 Jn 5,19 je podana razlika med temi, ki verujejo v Boga, in nevernimi (tistimi iz sveta), pri čemer je Božje ljudstvo drugačno od teh, ki so pod hudičevo oblastjo: »Mi vemo, da smo od Boga, in da ves svet tiči v zlu.«

Pismo Heb 2,14.15 opisuje moč, ki jo ima hudič nad grešnimi, in kako jih podreja suženjstvu v smislu »moči smrti«. To besedilo tudi uči, da Jezus s svojo smrtjo to moč uniči.

Tako na podlagi Jezusove zmage nismo več v suženjstvu strahu pred smrtjo. Še vedno pa moramo biti pozorni in se zanašati na Božjo moč. Zgodovina odrešenja se še ni končala in Satan »hodi okoli kakor rjoveč lev in išče, koga bi požrl« (1 Pt 5,8). Poleg tega Satan pred svojim dokončnim uničenjem (Raz 20,10) še naprej obtožuje vernike pred Bogom (Raz 12,10), Jobova zgodovina pa kaže, da je obrekovanje in žaljenje (Job 1,9-11; Job 2,5) del hudičeve strategije obtoževanja.

3. Satanova »vladavina« je omejena

Grešna človeška bitja so Satana postavila za vladarja in upoštevajo njegove lažne obtožbe, namesto da bi jih Bog preprosto zavrnil. Bog to dopušča, da bi se te obtožbe lahko jasno izkazale za napačne. Zato ima Satan prostor in čas »vladati«, toda kot kaže tudi Jobova zgodovina (»le nanj ne izteguj svoje roke«, [Job 1,12]; »njegovemu življenju prizanesi«, [Job 2,6]), ga Bog pri tem »vladanju« omejuje.

Poleg tega v Dan 10 izvemo o mejah zlobne moči. V tem poglavju izvemo, da »razvoja človeške zgodovine ne določajo zgolj odločitve ljudi, saj obstaja nevidna razsežnost resničnosti, ki jo je prav tako treba upoštevati. V veselju obstajajo zlasti zlonamerne sile, ki imajo uničujoč vpliv na družbenopolitičnem področju, zlasti ko gre za Božje ljudstvo. Kljub temu je moč teh zlobnih dejavnikov omejena, saj jim nasprotujejo transcendentne sile dobrote, proti njim pa so učinkovite tudi zveste molitve vernikov. Naj bodo sile zla še tako sovražne do Božje volje, ne morejo preprečiti njene uresničitve« (Powers of Evil: A Biblical Study of Satan and Demons, str. 64).

Ellen G. White potrjuje obstoj podobnega vesoljnega spopada v življenju vsakega človeka in v tem kontekstu poudarja tudi pomembnost molitve. V poglavju »Satanova moč« v Testimonies for the Church, zv. 1, piše, da »lahko samo Bog omeji Satanovo moč« (str. 341) in da je »videla zle angele, ki so se borili za duše, in Božje angele, ki so se jim upirali. Spopad je bil hud« (stran 345). Vendar dodaja, da »ni naloga dobrih angelov, da bi obvladovali misli ljudi proti njihovi volji. Če se prepustijo sovražniku in se ne trudijo, da bi se mu uprli, potem lahko Božji angeli storijo le malo več kot to, da držijo v šahu Satanovo vojsko, da jih ne uničijo, dokler tistim, ki so v nevarnosti, ni dana dodatna luč, ki bi jih spodbudila, da se prebudijo in se ozrejo v nebesa po pomoč« (str. 345). V tem kontekstu poudarja, da je »veliki Poveljnik v nebesih in na zemlji omejil Satanovo moč«, hkrati pa izpostavlja pomen molitve, saj »naš Odrešenik posluša iskrene molitve vere in pošlje okrepitev angelov, ki se odlikujejo po moči, da bi ga rešili« (str. 346).

Uporaba

Jobova knjiga ponuja zanimiv vpogled v resničnost velikega boja. Job se je odločil, da se bo kljub okoliščinam bal Boga. Ob upoštevanju te perspektive razpravljajte o naslednjih vprašanjih:

1. Kako nas lahko Božja zaščita navdihne, da ga še bolj spoštujemo, si ga želimo in ga ljubimo? Kako bi lahko njegovo varstvo nekatere izmed nas morda izzvalo pri našem odzivanju nanj ali nas pri tem oviralo?

2. Satan ima v svojem vladanju določene omejitve, ki postanejo očitne v prizoru nebeškega sveta v knjigi o Jobu. Kaj nam obstoječe omejitve Satanove moči povedo o Božji moči in delovanju?

3. V poglavju »Satanova moč« (Testimonies for the Church, vol. 1, str. 345) Ellen G. White poudarja pomembnost molitve, če naj bi Bog poslal angele, ki bi nas rešili. Kako pomembno je torej tvoje molitveno življenje pri odpiranju poti za božansko delovanje?

11. KAJ BI ŠE LAHKO NAREDIL?

Ključna besedila: Jn 18,37; Iz 5,1-4; Mt 21,33-41; Rim 3,25.26; Rim 5,8; Raz 15,3; Raz 19,2.

Splošni pregled

Povabljeni smo priznati in razglasiti Božjo pravičnost in njegove ljubeče namene za njegovo ljudstvo.

Lekcija tega tedna poudarja tri glavne točke:

1. Priznati moramo Božjo pravičnost. Povabljeni smo priznati, da je Bog pravičen. V priliki o vinogradu poslušalci slikovito potrdijo in priznajo Božjo pravičnost. Jezus priliko pripoveduje tako, da bi poslušalci priznali upravičenost ravnanja lastnika zemljišča v nasprotju z vinogradniki.

2. Priznati moramo Božje ljubeče namene. V Mt 21,33-41 poslušalci priznavajo, da je gospodar storil vse, kar je lahko, preden je izrekel sodbo. Tudi v Iz 5 Bog sam poudarja, da je za svoje ljudstvo storil vse, kar je mogel. Vprašanje »Kaj sem mogel še storiti svojemu vinogradu, pa mu nisem storil?« je poziv k priznanju Božjih ljubečih namenov in dejanj v korist svojega ljudstva (Iz 5,4).

3. Oznanjati moramo Božjo pravičnost in ljubeče namere. Sveto pismo nas vabi, da ne le prepoznamo Božjo pravičnost in njegova ljubeča dejanja, temveč da oznanjamo, da je Bog popolnoma pravičen in pošten. V Raz 15,3 svetniki pojejo in razglašajo: »Velika in čudovita so tvoja dela, Gospod, Bog, vladar vsega. Pravična in resnična so tvoja pota, kralj narodov!«

Kako lahko v vsakodnevnem življenju in v pogovorih o Bogu priznavamo in oznanjamo Božjo pravičnost in ljubeče namene?

Razlaga

1. Priznati moramo Božjo pravičnost

Sveto pismo pravi, da smo šibka in omejena bitja in kot takšni ne moremo soditi o Božjih poteh (glej Božji govor na koncu Jobove knjige, Job 38 do 42; glej tudi Rim 9,20). Hkrati pa smo povabljeni, da priznamo, da je Bog pravičen. Rim 3,26 nakazuje, da je Kristusova kri dokaz (grški izraz je *endeixis*) Božje pravičnosti, ker potrpežljivo ni upošteval »prej storjen[ih] greh[ov]« (Rim 3,25). Kristusova kri torej kaže, da Bog ni zgolj odpuščajoč (opravičitelj), marveč tudi pravičen. Omeniti velja, da grški samostalnik *endeixis*, ki je preveden kot »demonstracija« – v smislu »bilo je pokazati«, »bilo je dokazati« –, vsebuje pomen »nečesa [nekaj], kar sili k sprejemanju nečesa miselno ali čustveno, demonstracija, dokaz« (Frederick W. Danker et al., *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature* (Chicago: University of Chicago Press, 2000), str. 332).

Zato uporaba tega samostalnika v Rim 3,26 poudari, da Bog ni samo pravičen, marveč da nam namerava prikazati, pokazati, dokazati, da je pravičen. Thomas Schreiner trdi, da v tem besedilu najdemo Božjo »željo, da pokaže svojo pravičnost«. Dodaja: »S tem, ko je Bog pokazal svojo odrešujočo in sodno pravičnost, je pred svetom opravičil svoje ime.« (Romans:

Baker Exegetical Commentary of the New Testament (Grand Rapids, MI: Baker Books, 1998), str. 198, 199)

V priliki o vinogradu (Mt 21,33-41; gl. tudi Mr 12,1-12; Lk 20,9-19) Božjo pravičnost slikovito potrdi in s tem prizna tudi publika. V pripovednem zaporedju prilike Jezus predstavi potek razumnih odločitev lastnika vinograda kot odgovor na nerazumno ravnanje vinogradnikov, ki jim je dal vinograd v najem. Ker je lastnik zemljišča odšel v daljno deželo, je bilo razumno, da je poslal služabnike, da bi prejeli sad vinograda v času trgatve. Absurdno je bilo dejstvo, da so viničarji dvakrat nasilno ravnali s služabniki in enega od njih celo ubili. Spet je bilo verjetno, da je lastnik na koncu poslal svojega sina s predvidevanjem, da mu bodo vinogradniki izkazali spoštovanje. Vendar so se viničarji odzvali še bolj absurdno, ko so v norosti ubili tudi sina, da bi mu ukradli dediščino.

Jezus pripoveduje to priliko tako, da poslušalci lahko spremljajo in postopoma priznajo upravičenost dejanj lastnika zemljišča v nasprotju z norostjo viničarjev. Jezus je celo zmožen sprejeti zaključek prilike naravnost iz ust poslušalcev. Vpraša jih: »Ko bo torej prišel gospodar vinograda, kaj bo storil s temi viničarji?« Rekli so mu: »Hudobneže bo kruto pokončal, vinograd pa dal v najem drugim viničarjem, ki mu bodo ob svojem času dajali pridelek.« (Mt 21,40.41)

Poslušalci prilike sklepajo, da lastnik ni mogel storiti ničesar več. Kot jasno spoznajo, je storil vse, kar je mogel, da bi z vinogradniki ravnal na ustrezen način. Zato v očeh občinstva gospodar velja za pravičnega, saj pričakujejo kaznovanje zlobnih vinogradnikov. Čeprav je ta prilika nazoren nauk o Božji pravičnosti, Bog ni samo pravičen, temveč ga kot takega ljudje tudi dojemajo. Iz interaktivnega načina, s katerim Jezus sklene priliko, lahko sklepamo, da jo je Jezus povedal prav z namenom, da bi ljudje prišli do takšnega dojetja. To dojetje pravičnosti v očeh poslušalcev izhaja iz jasnega priznanja, da je lastnik zemljišča storil vse, kar je lahko, da bi ohranil ustrezen odnos s tistimi, ki so ravnali hudobno, preden jim je sodil in jih uničil.

2. Priznati moramo Božje ljubeče namene

Če v priliki o vinogradu, ki jo je Jezus povedal v Mt 21,33-41, sklep poslušalcev pomeni, da priznavajo, da je lastnik zemljišča storil vse, kar je mogel, preden je izrekel sodbo, potem v pesmi »svojega ljubega o njegovem vinogradu« v Iz 5 Bog sam potrjuje, da je za svoje ljudstvo storil vse, kar je mogel. V priliki o vinogradu, ki jo je podal Jezus, je težava v vinogradnikih, kar se figurativno nanaša na »velike duhovnike in farizeje« (Mt 21,45). V pesnitvi iz Iz 5 pa je težava v samem vinogradu, ki se v prenesenem pomenu nanaša na »Izraelovo hišo« (Iz 5,7), »Judovo ljudstvo« (Iz 5,3.7).

Tako kot lastnik zemljišča iz prilike, ki je storil vse, da bi ohranil ustrezen odnos z vinogradniki, je tudi Ljubljeni iz pesmi storil vse, kar je bilo v njegovi moči, da bi vinograd obrodil dobro grozdje. Natančneje, izbral je »rodoviten grič« (Iz 5,1), ga »prekopal in ga otrebil«, ga »zasadil z žlahtno trto«, »sredi njega je sezidal stolp« in v njem »izdolbel tudi stiskalnico« (Iz 5,2). Vsa ta priprava je bila spodbujena s pozitivnim pričakovanjem, da bo vinograd »dajal grozdje«, vendar je, žal, »dajal viniče« (Iz 5,2). Konkretno je Bog med svojim ljudstvom »pričakoval pravičnost«, vendar je videl zatiranje. Iskal je »pravico«, vendar je slišal »vpitje« (Iz 5,7).

Medtem ko Jezus v kontekstu prilike prosi svoje poslušalce, naj odgovorijo, kakšno bi bilo razumno ravnanje lastnika zemljišča po vsem, kar je storil, Bog v Izaiju povabi judovsko

ljudstvo, naj »sodi« med njim in njegovim vinogradom (Iz 5,3). Pri tej sodbi je treba upoštevati naslednje vprašanje: »Kaj sem mogel še storiti svojemu vinogradu, pa mu nisem storil?« (Iz 5,4) To retorično vprašanje bi moralo pripeljati do sklepa, da je Bog za svoje ljudstvo storil vse, kar je lahko, da bi tako rekoč obrodilo »dobre sadove«. Zato je to vprašanje navsezadnje povabilo, naj priznamo vse ljubeče namere, dejanja in pričakovanja, ki jih ima Bog za svoje ljudstvo.

Ne le da Bog ljubi svoje ljudstvo, kot je poudarjeno v Rim 5,8, marveč mu to ljubezen tudi izkazuje. To, kar je prikazano, lahko bolj naravno priznamo ali prepoznamo. Kakor je v Rim 3,26 jezik dokazovanja (*endeixis*) uporabljen za potrditev, da je Bog pravičen na podlagi Kristusove krvi, tako je tudi v Rim 5,8 ta jezik uporabljen v povezavi s Kristusovo smrtjo za nas, in sicer je tokrat uporabljen glagol *synístēmi*, ki potrjuje, da nas Bog ljubi. Ta grški glagol pomeni zagotovilo »dokaza za osebno lastnost ali trditev z dejanjem, *prikazati, pokazati, izpostaviti*« (Danker idr., A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature, str. 973). Druge različice Svetega pisma poudarjajo to zamisel s podobnimi besedami: »Bog pokaže svojo ljubezen do nas«, »Bog dokaže svojo ljubezen do nas«.

3. Oznanjati moramo Božjo pravičnost in ljubeče namere

Sveto pismo nas ne vabi le k priznavanju ali prepoznavanju Božje pravičnosti in njegovih ljubečih namenov za svoje ljudstvo, ampak nas vabi tudi, naj razglašamo, kaj priznavamo ali prepoznavamo v Bogu. Takšno oznanjevanje na primer opevajo svetniki v Razodetju. V Raz15,3 pejejo: »Velika in čudovita so tvoja dela, Gospod, Bog, vladar vsega. Pravična in resnična so tvoja pota, kralj narodov!« Podobno v Raz 19,2 velika množica v nebesih z močnim glasom peje: »[Z]akaj njegove sodbe so resnične in pravične. Obsodil je véliko vlačugo, ki je pokvarila zemljo s svojim vlačugarstvom, in maščeval nad njo kri svojih služabnikov.«

Uporaba

Pismo Rimljanom 3,26 izpostavi, da Bog ni zgolj pravičen, temveč da namerava tudi prikazati, pokazati ali dokazati, da je pravičen. S tem v mislih se z razredom pogovorite o naslednjih vprašanjih:

1. Kako pomirjujoče je vedeti, da Bog stori vse, da bi pokazal svojo pravičnost in pravico za svoje ljudstvo? Kaj ob tem čutite do Boga?

2. Kako priznanje Božje pravičnosti in njegovih namenov ljubezni do svojega ljudstva vpliva na naše oznanjevanje njegove pravičnosti drugim? Kako lahko to priznanje poudarimo pri našem oznanjevanju evangelija?

3. Kako lahko namerno izkazujemo svojo ljubezen do Boga tudi v času trpljenja?

12. LJUBEZEN IN PRAVIČNOST

Ključna besedila: 1 Jn 4,20; Mt 19,16-22; Mt 22,35-40; Mt 25,40.45; Lk 10,30-37.

Splošni pregled

Če ljubimo Boga, bomo ljubili drug drugega in skrbeli za dobro počutje drugih.

Lekcija tega tedna poudarja dve glavni ideji:

1. Obstaja nezlomljiva vez med ljubeznijo do Boga in ljubeznijo do drugih (pravičnost). V Svetem pismu ljubezen do sočloveka vključuje konkretna ljubeča dejanja z delitvijo materialnih dobrin z bratom in sestro v stiski. Ljubiti drugega pomeni skrbeti za njegovo ali njeno dobro počutje. Kristusova samožrtovalna ljubezen do nas je osnova za naše poznavanje in prakticiranje ljubezni in če drugih ne ljubimo, pomeni, da ne vidimo Boga, ki se je razodel v Jezusu Kristusu.

2. Pomanjkljivosti ljubezni – ko ljubezen in pravičnost nista povezani. Če ljubimo Boga, bomo ljubili ljudi in skrbeli za pravičnost, usmerjeno v dobro ljudi. Nasprotno pa nepovezanost med ljubeznijo do Boga in pravičnostjo do ljudi kaže na pomanjkanje predanosti v izpolnjevanju Božjih zapovedi. Tak primer je zgodba bogatega mladega poglavarja, ki je domneval, da izpolnjuje zapovedi, ni pa izkazoval ljubezni do ubogih. Drug primer v evangelijih sta duhovnik in levit v priliki o dobrem Samarijanu. Tudi onadva sta domnevala, da izpolnjujeta pravila čistosti, nista pa bila sočutna in ljubeča.

Kako živiš v skladu s tem, da ljubezen do Boga vključuje skrb za potrebe drugih?

Razlaga

1. Nezlomljiva vez med ljubeznijo do Boga in ljubeznijo do drugih (pravičnost):

Povezava med ljubeznijo do Boga in ljubeznijo do drugih v 1 Jn 4,20 je pomembna nadgradnja Janezovih pastoralnih opozoril pred pomanjkanjem ljubezni do bratov in sester, kot je poudarjeno v prejšnjih besedilih. Karen H. Jobes pravi, da v 1 Jn 4,20 »Janez sklence polni krog v svoji razpravi o ljubezni, zlasti do sočloveka« (1, 2, & 3 John: Zondervan Exegetical Commentary on the New Testament (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2014), str. 206). To obravnavajo vsaj tri besedila v 1. Janezovem pismu.

V 1 Jn 2,9-11 Janez povezuje stališče ljubiti in ne ljubiti/sovražiti sočloveka s podobo svetlobe in teme. Po njegovih besedah »[k]dor pravi, da je v luči, pa svojega brata sovraži, je še zdaj v temi. Kdor svojega brata ljubi, ostaja v luči in v njem ni pohujšanja. Kdor pa svojega brata sovraži, je v temi in hodi v temi in ne ve, kam gre, ker mu je tema zaslepila oči« (1 Jn 2,9-11).

Podobno je v 1 Jn 3,10.11, kjer je opis razlike med otroci Boga in otroci hudiča. »Otroci Boga in otroci hudiča se očitno kažejo po temle: kdor ne ravna pravično, ni od Boga in prav tako ne tisti, ki ne ljubi svojega brata. Ljubite drug drugega.« (1 Jn 3,10.11)

Nato v 1 Jn 3,14-17 najdemo več podrobnosti o Janezovih opozorilih v zvezi s to tematiko, in sicer je tokrat prikazano nasprotje med življenjem in smrtjo. »Mi vemo, da smo

prešli iz smrti v življenje, ker brate ljubimo. Kdor ne ljubi, ostaja v smrti. Kdor sovraži svojega brata, je ubijalec. Vi pa veste, da noben ubijalec nima večnega življenja, ki bi ostalo v njem. Ljubezen spoznavamo po tem, da je On dal življenje za nas. In takó smo tudi mi dolžni dati življenje za brate. Kako more Božja ljubezen ostati v človeku, ki ima premoženje tega sveta in vidi, da je brat v pomanjkanju, pa zapira svoje srce pred njim?» (1 Jn 3,14-17)

V tem besedilu opazimo dve pomembni podrobnosti. Prvič, ljubezen do sočloveka je opisana v smislu deljenja materialnih dobrin z bratom ali sestro, ki je v stiski. To konkretno dejanje ljubezni je pomembna oblika pravičnosti, saj je pospeševanje pravičnosti ali družbene blaginje pozitivno razumljeno kot spodbujanje blaginje drugih, kar pomeni lajšanje trpljenja v svetu. Trpljenje je tu razumljeno kot oprijemljiva oblika nepravčnosti. Drugič, ljubezen, ki podpira pravičnost v smislu zadovoljevanja potreb drugih, je kristološko utemeljena v 1 Jn 3,16 (»Ljubezen spoznavamo po tem, da je On dal življenje za nas. In takó smo tudi mi dolžni dati življenje za brate.«). To pomeni, da je Kristusova požrtvovalna ljubezen do nas osnova za naše poznavanje in prakticiranje ljubezni.

Če torej beremo 1 Jn 4,20 (»Če kdo pravi: 'Ljubim Boga,' pa sovraži svojega brata, je lažnivec. Kdor namreč ne ljubi svojega brata, ki ga je videl, ne more ljubiti Boga, katerega ni videl.«) v luči 1 Jn 2,9-11, 1 Jn 3,10.11 in zlasti 1 Jn 3,14-17, lahko pridemo do naslednjih sklepov. Prvič, nezmožnost ljubiti sočloveka se izraža zlasti v zanemarjanju zadovoljevanja materialnih potreb bratov in sester. V skladu s teološkim sklepanjem iz 1 Jn 4,20 je to dokaz, da samooklicani vernik ne ljubi Boga. Podlaga za to sklepanje bi lahko bila teološka antropologija, saj je Bog ustvaril ljudi po svoji podobi (1 Mz 1,27).

Vendar pa se zdi, da je podlaga za sklepanje iz 1 Jn 4,20 tudi kristološka. To pomeni, da je Kristusova požrtvovalna ljubezen, kot smo že videli v 1 Jn 3,16, temelj našega spoznanja o ljubezni in hkrati spodbudni vzorec/moč za našo ljubezen do drugih. Ta kristološka podlaga je ponovno potrjena v 1 Jn 4,9-11.

Čeprav »Boga nihče nikoli ni videl« (1 Jn 4,12), je njegova ljubezen postala vidna ali »razodeta do nas«, ker je »poslal na svet svojega edinorojenega Sina« (1 Jn 4,9). Dejansko je izjava, da »mi ljubimo« Boga, »ker nas je on prvi ljubil« (1 Jn 4,19 CHR), kristološko razložena v smislu, da Boga nismo najprej ljubili mi, »On nas je ljubil in poslal svojega Sina v spravno daritev za naše grehe« (1 Jn 4,10). In »če nas je Bog tako ljubil, smo tudi mi dolžni ljubiti se med seboj« (1 Jn 4,11 CHR).

Misel, da je Kristus vidna manifestacija ljubezni Boga, ki nam ni viden (1 Jn 4,12), je podkrepljena s pričevanjem Janeza kot Jezusovega očividca: »In mi smo ga gledali in pričujemo, da je Oče poslal Sina za odrešenika sveta« (1 Jn 4,14; glej tudi Jn 1,14.18). Jobs povzame takole: »[Č]e človek ne ljubi drugih, pomeni, da ni videl Boga, ki se je razodel v Jezusu Kristusu, in zato sploh ne more ljubiti Boga.« (1, 2 in 3 John: Zondervan Exegetical Commentary on the New Testament, str. 207) Ta nerazdružljiva povezava ljubezni do Boga z ljubeznijo do drugih (v smislu spodbujanja pravičnosti, tj. dobrobiti drugih), nas gledano s kristološkega vidika spominja na to, kar je Jezus potrdil v Mt 25,40: »Resnično, povem vam: Kar koli ste storili enemu od teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili.« (Glej tudi Mt 25,45, kjer je za izražanje tega načela uporabljena nikalnica.)

2. Pomanjkljivosti ljubezni – ko sta ljubezen in pravičnost nepovezani

Povezava med ljubeznijo do Boga in drugih zlasti v obliki pravičnosti (pospeševanje njihove blaginje in lajšanje njihovega trpljenja), je nujen življenjski sklep za vse zapovedi, ki

jih najdemo v Svetem pismu. Če torej ni povezave med ljubeznijo do Boga in pravičnostjo do ljudi (ljubeznijo do njih) pomeni, da v našem življenju, ko poskušamo izpolnjevati Božje zapovedi, ni prave harmonije. Primer tega načela je bogat mladi poglavar (Mt 19,16-22), ki je domneval, da izpolnjuje zapovedi, vendar s svojimi materialnimi dobrinami ni izkazoval ljubezni do ubogih in zato tudi ni sledil Jezusu. Drug pomemben primer v evangelijih sta duhovnik in levit v priliki o dobrem Samarijanu (Lk 10,30-37), ki sta domnevno upoštevala pravila čistosti, povezana s templjem, nista pa pokazala usmiljenja in ljubezni do napol mrtvega človeka na poti iz Jeruzalema v Jeriho.

Jezus v dialogu z učiteljem postave, zapisanem v Mt 22,35-40, poudari, da sta ljubiti Boga in bližnjega »dva obešalnika«, ki držita vse svetopisemske nauke (postava in preroki). Medtem ko številni prevodi Mt 22,40 grški glagol *kremánnymi* prevajajo kot odvisen (»Od teh dveh zapovedi je odvisna vsa postava in preroki«) je v drugih prevodih uporabljen bolj dobeseden pomen, in sicer viseti (»na teh dveh zapovedih visita vsa postava in preroki«).

Uporaba

V kontekstu neuničljive povezave med ljubeznijo do Boga in ljubeznijo do ljudi je Kristusova požrtvovalna ljubezen na križu osnova za našo ljubezen do drugih. S tega vidika se z razredom pogovorite o naslednjih vprašanjih:

1. Kako je Božja ljubezen, razodeta na križu, tvoj zgled ljubezni do drugih?
2. Kaj osebno žrtvuješ, da bi ljubil druge in zadovoljil pravičnost/skrb za njihove potrebe?
3. Kaj lahko kot cerkev storimo, da podpremo ljudi, ko jih prizadene revščina, zatiranje ali kakršna koli nepravičnost?

13. LJUBEZEN JE IZPOLNITEV POSTAVE

Ključna besedila: Rim 13,8; 2 Mz 20,2; Rim 13,8-10

Splošni pregled

Deset zapovedi so odraz Božjega osebnega in zaveznega odnosa z njegovim ljudstvom.

V lekciji tega tedna so poudarjene tri glavne točke:

1. Božja postava se nanaša na odnose in ne na abstraktna načela. Božja postava ni skupek abstraktnih načel, marveč izraz odnosa. Opis desetih zapovedi obsega zavezne odnose med Bogom in njegovim ljudstvom. V pogovoru med Bogom in Mojzesom je ta odnosni jezik poudarjen, saj je Bog prikazan kot orel, ki na krilih nosi svoje ljudstvo pri osvoboditvi iz Egipta. Glavna misel te upodobitve je, da je bilo ljudstvo pripeljana k samemu Bogu.

2. Deset zapovedi opisuje pravilno izražanje naše ljubezni do Boga in ljudi: Deset zapovedi se pred seznamom prepovedi začne z osebno ljubezensko noto: »Jaz sem Gospod, tvoj Bog« (2 Mz 20,2). Seznam zapovedi je ljubeč odgovor na Izraelovega Boga, ki jih je rešil. Prve štiri zapovedi opisujejo zvesto ljubezen, ki naj bi jo ljudje izkazovali Bogu. Zadnjih šest zapovedi izraža posebne oblike ljubezni do drugih, ki navsezadnje kažejo, da ljubimo Boga.

3. Božja postava najde svojo izpolnitev v ljubezni. V Pismu Rimljanom in Galačanom je zamisel o izpolnitvi postave povezana s služenjem drug drugemu v ljubezni. Pavel v pismu Galačanom pojasnjuje, da je postava izpolnjena, ko ljubimo svojega bližnjega. V Pismu Rimljanom je izpolnitev zakona medsebojna ljubezen. Zadnjih šest od desetih zapovedi pojasnjuje, kaj pomeni ljubiti svojega bližnjega kakor samega sebe.

Kako se spremeni tvoj odnos z Bogom, ko razumeš, da deset zapovedi ni le skupek pravil, temveč odraz ljubezni in odgovor na osebni in ljubeči odnos z Bogom?

Razlaga

1. Božja postava se nanaša na odnose in ne na abstraktna načela

Zamisel, da je Božji zakon sestavljen iz hladnih abstrakcij ali brezosebnih načel, ni združljiva s svetopisemsko podobo Boga, ki je na gori Sinaj dal Izraelcem deset zapovedi. Pomembno je, da opis desetih zapovedi (2 Mz 20) beremo v luči zaveze, ki je bila sklenjena v 2 Mz 19. Od prihoda Izraela v Sinajsko puščavo (2 Mz 19,1) dialog Boga z Mojzesom na gori Sinaj poudarja pojem zaveznega odnosa med Bogom in izraelskim ljudstvom. Gospod je Mojzesu naročil, naj Izraelovim otrokom izreče naslednje besede: »Sami ste videli, kaj sem storil Egipčanom in kako sem vas nosil na orljih perutih in vas pripeljal k sebi. Zdaj pa, če boste res poslušali moj glas in izpolnjevali mojo zavezo, mi boste posebna lastnina izmed vseh ljudstev, kajti moja je vsa zemlja. Vi mi boste kraljestvo duhovnikov in svet narod.« To so besede, ki jih povej Izraelovim sinovom!« (2 Mz 19,4-6)

Opis odnosa v tem besedilu je impresiven. Božanska osvoboditev iz Egipta je prikazana s podobo Boga, ki nosi Izraelove otroke kakor orel. Zanimivo je, da poudarek ni le na tem, da

ljudje zapustijo Egipt ali gredo v obljubljeni deželo. Pomembno je, da je bilo ljudstvo pripeljano k samemu Bogu.

V tem kontekstu je izraelsko ljudstvo povabljeni izpolnjevati Božjo zavezo v osebnem pomenu poslušanja Božjega glasu. Medtem ko številni svetopisemski prevodi hebrejski glagol *šm'* pravilno prevajajo v smislu uboganja Božjega glasu, glagol v hebrejščini bolj dobesedno opisuje poslušanje njegovega glasu (Ludwig Koehler et al., *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament* [Leiden: Brill, 1994–2000], str. 1571). Če se odločijo prisluhniti Božjemu glasu, bodo Izraelovi otroci Božja »last« (2 Mz 19,5) ali njegova »osebna last« (glej pomen samostalnika *sēgūlâ* v Ludwig Koehler et al., *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, str. 742). Ta izraz priča tudi o osebni naravi zaveznega odnosa, ki se oblikuje med Bogom in njegovim ljudstvom in je podan z razlago desetih zapovedi v 20. poglavju.

2. Deset zapovedi opisuje pravilno izražanje naše ljubezni do Boga in ljudi

Omeniti velja, da Bog pred seznamom prepovedi v dekalogu v 2. Mojzesovi knjigi 20,2 predstavi deset zapovedi z osebno noto (»Jaz sem Gospod, tvoj Bog«) in poudari svoje ljubeče odrešilno delovanje v korist Izraela (osvoboditev iz suženjstva v Egiptu). Z drugimi besedami, zapovedi se ne začnejo s hladnim »ne smeš«, marveč z osebnim ljubečim tonom. Poleg tega seznama, ki sledi, ne smemo razumeti zgolj kot seznama abstraktnih zakonov, temveč kot odnosno ljubeč odziv na Izraelovega Boga, ki jih je mogočno in sočutno rešil iz Egipta.

Prav v luči osebnega ljubečega tona iz 2 Mz 20,2 prve štiri zapovedi jasno določajo, kako naj Izraelovi otroci izrazijo svoj ljubeči odnosni odziv do svojega osebnega Boga. Najprej: nimajo naj drugih bogov, ampak samo Gospoda. Ljubezen do Boga je tu zapisana v smislu izključne zvestobe. Potem ta zvesta ljubezen nujno pomeni, da si ne bodo delali klesane podobe (malika), ki bi jo častili. Pravo čaščenje ni malikovanje, ampak je pristen odraz ljubezni do Boga. Tretjič, ljubezen do Boga se kaže v spoštljivem izgovarjanju njegovega imena. Kot poudarja Kenneth Harris, se imenovanje Božjega imena po nemarnem nanaša zlasti na »goljufivo prisego v Božjem imenu ali sklicevanje na Božje ime za sankcioniranje dejanja, pri katerem je oseba nepoštena (prim. Lv 19,12). Prepoveduje tudi uporabo Božjega imena v čarovnijah, prezirljivo ali nespoštljivo (3 Mz 24,10-16).« (ESV Study Bible (Wheaton, IL: Crossway Bibles, 2008), str. 176) Četrto, ljubiti Boga pomeni, da je treba posvečevati soboto sedmi dan kot nujen spomin na Božje stvarjenje. Čeprav naj bi Boga ljubili vsak dan, je sobota poseben čas, da izrazimo svoj ljubeči odnos z njim.

Zagotovo prve štiri zapovedi bolj neposredno pojasnjujejo, kaj pomeni ljubezen do Boga, medtem ko preostalih šest podrobneje opisuje, kako ljubiti druge. Širše gledano pa glede na to, da opredelitev Gospoda kot Boga Odrešenika Izraela (2 Mz 20,2) predstavlja uvod desetih zapovedi kot celote, so posebni načini izražanja ljubezni do drugih v zadnjih šestih zapovedih posledično pomembne oblike ljubezni do Boga v končnem smislu. Peta zapoved na primer povezuje ljubezen do staršev (ko pravi, naj jih spoštujemo) z dolgim življenjem v deželi, ki jo Gospod daje Izraelu. Zato je ljubeča Božja obljuba neposredno povezana z načinom, kako Izraelovi otroci ljubijo/spoštujejo svoje starše. Podobno ljubezen do drugega in navsezadnje ljubezen do Boga s pomočjo te horizontalne ljubezni nujno vključuje cenjenje življenja (ne ubij), spolno čistost in spoštovanje zakonske zveze (ne prešuštvuj), spoštovanje tega, kar pripada drugim (ne kradi), zagovarjanje resnice do bližnjega (ne pričaj po krivem) in gojenje želja, ki jih oblikuje duh zadovoljstva (ne poželi tega, kar pripada bližnjemu).

3. Božja postava najde svojo izpolnitev v ljubezni.

Apostol Pavel v pismih Rimljanom in Galačanom izpostavi misel o izpolnitvi postave. Potem ko Galačane pozove, naj služijo drug drugemu z ljubeznijo, razloži, da je »Saj je celotna postava izpolnjena v eni zapovedi, namreč: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.« (Gal 5,14). Podobno Pavel v Rim 8,4 govori o »pravični zahtevi zakona«, ki jo »izpolni v nas« Kristus in Sveti Duh. V Rim 13,8-10 dvakrat omeni, da ljubezen izpolnjuje Božjo postavo: »Ne bodite nikomur dolžniki, razen če gre za medsebojno ljubezen; kdor namreč ljubi drugega, je izpolnil postavo. Kajti zapovedi Ne prešuštvuj! Ne ubijaj! Ne kradi! Ne poželi! pa tudi vse druge zapovedi so obsežene v besedi: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe. Ljubezen bližnjemu ne prizadeva hudega; ljubezen je torej izpolnitev postave.«

Ko Pavel preide od razprave o dolžnostih kristjanov pred civilnimi oblastmi (Rim 13,1-7), ki vključujejo plačevanje davkov (Rim 13,6.7), h krščanski obveznosti ljubiti, v obeh razpravah uporabi prisposobo finančnega dolga. V zvezi s krščansko dolžnostjo ljubiti: »Kristjan naj ne bi imel neporavnanih dolgov, razen tistega, ki ga ni mogoče nikoli odplačati – 'dolga medsebojne ljubezni'. Obveznost ljubiti nima meja.« (Robert Mounce, Rimljanom: (Nashville, TN: Broadman & Holman Publishers, 1995), str. 245) Tako kot finančni dolg pomeni obveznost do druge osebe ali ustanove, nam postava nalaga obveznosti do drugih. V kontekstu Božje postave - s posebnim poudarkom na zadnjih petih zapovedih, ki se nanašajo na naše odnose z bližnjimi in ki presegajo našo obveznost do lastne družine – smo vedno dolžni ali zadolženi ljubiti.

Uporaba

V razredu se pogovorite o naslednjih vprašanjih:

1. Kako se odzvati na nekoga, ki dvomi o Božji postavi in meni, da je le skupek pravil?
2. Kako lahko tvoje doživljanje sobote postane bolj smiselno, kot opomin, da nas Božja postava vabi k odnosnemu ljubečemu odzivu?
3. Kako lahko na praktičen način pokažeš Božjo ljubezen tistim, ki jih srečuješ vsak dan, vključno z neznanci, prijatelji in družino?